Епископ Николај Д. Велимировић

ВЕРА СВЕТИХ КАТИХИЗИС ИСТОЧНЕ ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ

И з д а њ е
СВЕТОГ АРХИЈЕРЕЈСКОГ СИНОДА СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ
Умножено у Заводу за умножавање при Светом архијерејском синоду Београд, 7. јула бр. 5 у 5.000 примерака

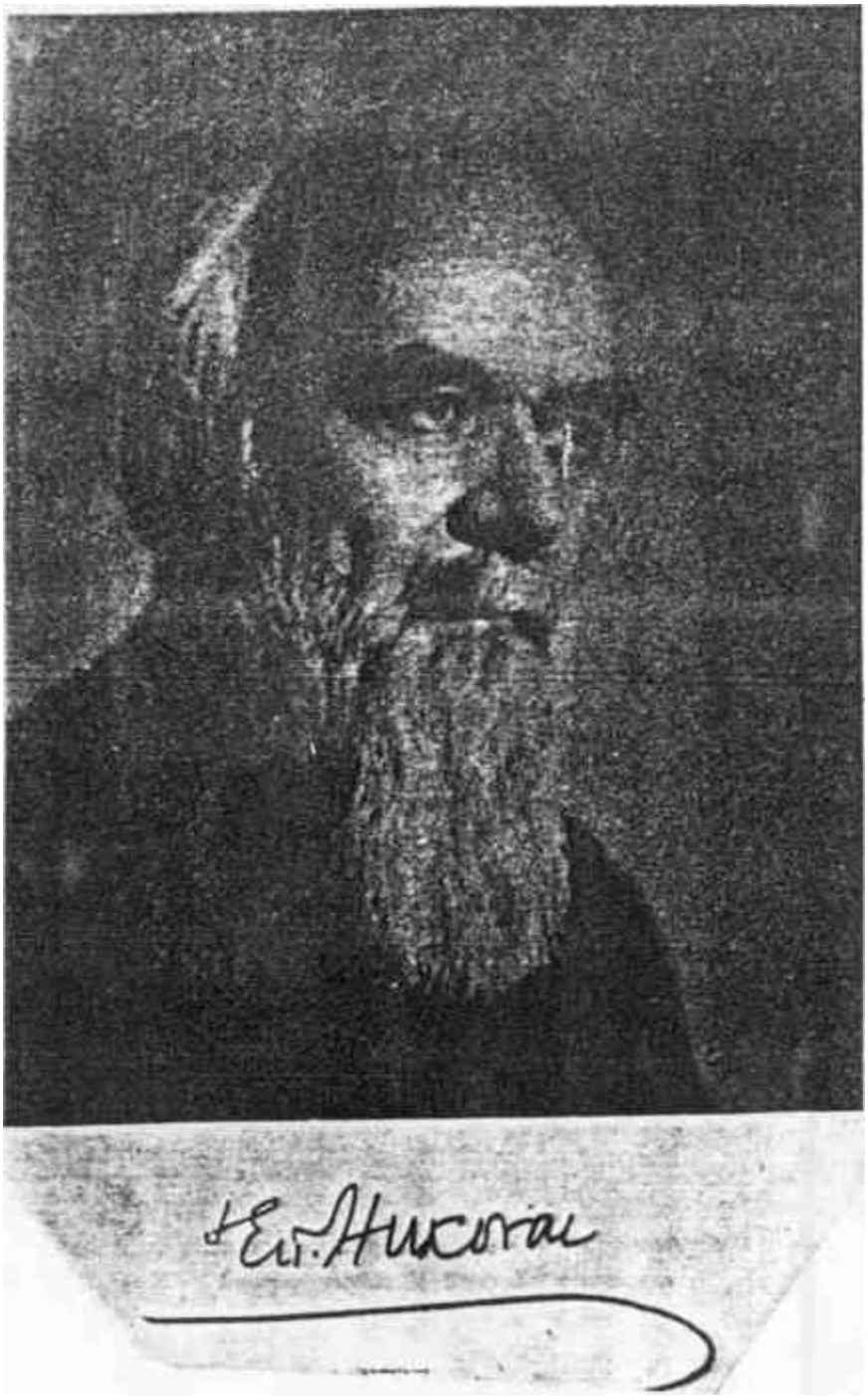

УВОД

О ХРИШЋАНСКОЈ ВЕРИ УОПШТЕ

Шта је хришћанска вера?

Хришћанска вера је Христово знање о најважнијим тајнама бића и живота, које знање људи могу примити само веровањем у Њега, а не својим сопственим напорима.

Које су најважније тајне о бићу и животу о којима само Христос има право знање?

То су:

Тајна о невидљивим стварностима: о Богу, о анђелима, о људској души; Тајна о стварању света и његовом свршетку;

Тајна о непрестаном Божјем вођењу човека и човечанства одређеном циљу, а по Његовој премудрости и сили;

Тајна о човековом греху и паду и о његовом спасењу кроз боговаплоћење;

Тајна о царству Божјем као крајњем циљу човековог земаљског живота и о правом путу који води томе циљу, тј. о понашању човека према себи, према ближњем и према Богу.

Тајна о васкрсењу из мртвих, о последњем суду и о вечном животу.

Нису ли и неки други верски учитељи, мислиоци и философи покушавали да објасне ове тајне?

Јесу многи од њих. Али то су чинили само својим ограниченим људским снагама, размишљањем и упорним студирањем о свету и људској природи. Сви су се њихови покушаји свршавали претпоставкама и различитим теоријама чисто супротним једна другој.

У чему се онда састоји преимућство Христовог знања над њиховим?

У преимућству Христа као очевица. Он сведочи: „**Ја говорим што сам видео**" (Јован VIII, 38), и опет: „**Нико није узишао на небо осим онога који је сишао с неба, Син Човечји који је на небу**" (Јован III, 13). Верским учитељима свога времена, Он је рекао: „**Ви сте одоздо, а ја сам одозго; ви сте од овог света, а ја нисам од овога света**" (Јован VIII, 23). Старешини израиљском је рекао: „**Заиста, заиста ти кажем: говорим оно што знам и сведочим оно што сам видео**" (Јован III, 11). И опет: „**Ја сам хлеб (живота) који је сишао с неба**" (Јован VI, 41). И много другог из те

области Он је говорио ауторитетом једног очевица о свим тајнама неба и земље, тако да су се људи дивили Његовој науци, јер **„никад човек није тако говорио као овај човек"** (Јован VII, 46).

Заиста, и у свакидашњем животу ми више верујемо очевицу него неком теоретичару или философу. Али постојали су и други верски учитељи који су тврдили да су своје учење примили од појединих анђела. И анђели су очевици великих тајни. Шта да мислимо о томе?

Тачно је да је понекад Бог слао своје анђеле појединим људима да их науче и да руководе њима. Али чешће су људи доживљавали лажна виђења, тј. зле духове приказане у облику анђела. Поред тога, Христов случај је сасвим друкчији. Њега нису учили нити Њиме руководили анђели. Напротив, Он је заповедао анђелским војскама и изгонио зле духове из људи. Анђели су Му служили, а демони су стрепили пред Њим.

Треба ли у овом случају да мислимо да је хришћанска религија изнад свих осталих религија у свету?

Хришћанска вера се не би могла ни упоређивати с другим религијама, и, строго говорећи, не би ни требало називати је ,,религијом" у паганском смислу ове речи. Јер, она није једна религија међу другим религијама, она је ВЕРА У ХРИСТА И ХРИСТОВО ОТКРИВЕЊЕ. Она је лично, јединствено и потпуно откривење Бога људима ради њиховог просвећења и спасења. Друго откривење од Бога више неће бити дато, и поред Исуса Христа други Месија не може бити очекиван све до краја света.

Шта онда треба да мислимо о неким савременим покушајима да се хришћанска вера изједначи са свим осталим религијама?

Ти су покушаји погрешни и то је опасан експеримент. Јер „**Бог се не да ружити**" (Гал. VI, 7), нити се крв Сина Божјег може изједначити с мастилом књижевника. Иако смо ми као чланови старе Источне цркве снисходљиви према сваком људском бићу, нама је строго забрањено да упоређујемо од Бога нам предану откривену истину са религијама и философијама које су створили људи.

Којим средствима да се боримо против покушаја таквог изједначавања?

У првом реду продубљивањем нашег знања о нашој православној вери, практиковањем вере у свакидашњем животу, удубљивањем у њу, као што научник продубљује откривену чињеницу. Друго, племенитим и мудрим напорима — никада силом — да се људи уздижу од нижих и најнижих ступњева веровања према висини наше савремене вере, уместо да се савршено спушта и меша с несавршеним ради неке погодности.

Зашто нашу веру зовемо живом вером?

Стога што су ВЕРА и ЖИВОТ неодвојиво спојени као узрок и последица. Господ Исус је рекао: „**Ко верује Сина (Божјега) има живот вечни, а ко не верује Сина неће видети живота, него гнев Божји остаје на њему**" (Јов. III. 36). Такође је речено: „**Праведник ће живети од вере**". (Јевр. X, 38).

ГЛАВА I

ПОРЕКЛО И ИЗВОРИ ПРАВОСЛАВНЕ ВЕРЕ

Где је порекло наше православне вере?

У Божјем откривењу.

Из којих извора можемо доћи до сазнања о вери или о Божјем откривењу?

Из два извора: Светог писма и Светог предања.

1. СВЕТО ПИСМО

Шта је Свето писмо?

Збирка светих књига Старог и Новог завета зове се Свето писмо или Библија.

Зашто се зове Свето писмо?

Зато што је најсветији Бог наш надахнуо и руководио светим људима у писању ових књига, а с циљем да нас научи светом животу.

Шта значи реч Библија?

То је грчка реч и значи: Књиге. Али ова реч није овде употребљена у смислу скупа. већ у смислу квалитета, тј. значење се не односи на много књига, већ на књиге над књигама, на врхунац пирамиде свих књига у свету.

А) КЊИГЕ СТАРОГ ЗАВЕТА

Како се деле књиге Старог Завета?

На четири групе: законске, историјске, поучне или моралне и пророчке.

Које су законске књиге Старог завета?

То су пет књига Мојсијевих, тј.:
1. *Постање* — књига о стварању,
2. *Излазак* — књига о исељењу,
3. *Левитска* — књига о свештенству и приношењу жртава,
4. *Бројеви* — књига о бројевима, и
5. *Поновљени закони* — књига поновљених закона.

Чему нас учи књига Постања?

У првом реду, учи нас о Божјем свемогућству и премудрости у стварању света Његовом стваралачком Речи; друго, о Његовој величанственој љубави у стварању човека по својој слици; треће, о Божјој савршеној правди приликом изгнања из Раја наших прародитеља Адама и Еве, који се, наведени од Сатане, незахвално окренуше од свог Творца своме Упропаститељу. Због тога је и тада је дошло до трагедије људског рода.

Чему нас уче законске књиге Старог завета?

Уче нас како је Бог учио људе помоћу неминовног закона Правде да се припреме за усвајање закона Љубави кроз Христа Спаситеља.

Које су историјске књиге Старог завета?

Књига Исуса Навина, Књига о судијама, Четири књиге о царевима, Две књиге дневника,

Књига Јездрина, Књига Немијина, и Књига о Јестири.

Чему се учимо из ових историјских књига?

Учимо о активном учешћу Божјем у свим. значајнијим догађајима с добронамерним циљем да помоћу закона лечи изопачену људску природу, да одврати људе од сатанских сплетки идолопоклонства и да их врати к Себи, јединоm истинитом и човекољубивом Богу.

Које су поучне или моралне књиге Старог завета?

Књига о Јову,
Књига псалама,
Књига прича Соломонових,
Књига Проповедникова,
Књига Песма над песмама.

Чему се учимо из ових поучних или моралних књига?

Учимо како да сретамо свакидашње догађаје и ка-ко да се понашамо у свим животним променама а да не изгубимо из вида Господа Бога нашега и Његов закон.

Које су пророчке књиге Старог завета?

То су:
Књиге четворице великих пророка:
Исаије,
Јеремије,
Језекиља, и
Данила, и
Књиге дванаесторице малих пророка:
Осије,
Јоиља,
Амоса,
Авдије,
Јоне,
Михеја,
Наума,
Авакума,
Софоније,
Агеја,
Захарије, и
Малахије.
Друге књиге које се употребљавају у Цркви су:
Мудрости Соломонове и
Мудрости Сирахове.

Да ли је ова подела библијских књига Старог завета строго одређена?

Не. Има добар део историје у законским и пророчким књигама, као и пророштава у прве две. П с а л м и имају посебно место међу свим осталим књигама. Иако се они обично стављају у ред поучних или моралних књига, они су пуни пророштава која се односе на Христа. Изнад свега, Псалтир је највећи молитвеник у целој Библији.

Б) КЊИГЕ НОВОГ ЗАВЕТА

Колико има књига у Новом завету?

Нови завет је практично једна књига, јер се односи на један централни предмет од прве до последње стране.

Који је то централни предмет?

То је једна изузетна личност, тј. наш Господ и Спаситељ Исус Христос.

Од колико се мањих књига састоји велика књига Новог завета?

Од двадесет и седам књига.

Да ли се свака од њих може назвати књигом?

Може, према важности, а не према обиму. Међу њима су и неке посланице апостола које садрже само једну штампану страницу.

Које су књиге Новог завета?

То су:

1. Четири Јеванђеља:
   од св. Матеја, од св. Марка, од св. Луке и од св. Јована;
2. Дела апостолска;
3. Седам Саборних посланица:
   од св. Јакова — 1, од св. Петра — 2, од св. Јована — 3 и од св. Јуде — 1;
4. Четрнаест посебних посланица св. Павла и
5. Откривење или Апокалипсис св. Јована Богослова.

Шта значи реч Јеванђеље?

Јеванђеље је превод грчке речи ЕВАНГЕЛИОН. — Евангелион значи добра вест или блага вест.

Зашто је то названо тако?

По личности Исуса Христа, који је САВРШЕНА ДОБРОТА и САВРШЕНА НОВ ИНА у људској историји.

Ко је први употребио ову реч Евангелион у Новом завету?

Сам Господ Исус, који је рекао људима у првој својој беседи: **„Покајте се и верујте јеванђеље"** (Марко 1, 15).

Шта сазнајемо из четворојеванђеља?

Сазнајемо да су се испунила сва обећања која је Бог дао људима у Старом завету и да су се сва пророштва од Адама па надаље испунила у лицу Исуса Христа.

Чему нас још учи?

Учи нас, с једне стране, о савршеном карактеру Исуса Христа, далеко савршенијем него што ико од нас може да замисли, о Његовој племенитости и савршеној љубави према људима, о Његовој готовости да опрости и помогне, о Његовој понизности и спољном сиромаштву, о Његовом жртвовању и страдању ради људи; и, с друге стране, о Његовом савршеном Божанству, о Његовом надприродном рођењу, натприродним делима, натприродној премудрости, сили и љубави, о Његовом натприродном васкрсењу и натприродном вазнесењу.

Чему још?

Укратко, из јеванђеља се учимо сазнању свих основних истина о нашем Спаситељу и спасењу.

Како бисмо могли онда назвати јеванђеља у упоређењу с осталим књигама Новог завета?

Могли бисмо их назвати: Књиге основних истина.

Чему се учимо из дела Апостолских и посланица?

Учимо се о силаску Светога Духа на апостоле, о непрестаној делатности апостола у проповедању Јевађеља о Христу, организовању Цркве, чињењу чуда у име Исуса Христа, и, такође, учимо се о животу првих хришћана и хришћанских општина.

Како бисмо могли онда назвати књигу Дела апостолских у поређењу с јеванђељима?

Могли бисмо је назвати ПРИМЕНА основних истина садржаних у јеванђељима.

Шта учимо из апостолских посланица?

Учимо се објашњењу основних истина садржаних у јеванђељима.

Како би онда требало назвати ове посланице у поређењу с јеванђељима?

Требало би их звати: Књиге ОБЈАШЊЕЊА основних Христових истина.

Шта учимо из књиге Откривења св. апостола Јована Богослова?

Учимо о тешкој борби Цркве против свих звери света и пакла и о крајњем триумфу Христа, Јагњета Божјег, над свим тим зверским силама таме.

Како би требало онда назвати књигу Откривења у поређењу с Јеванђељима?

Требало би је назвати: Књига о крајњој ПОБЕДИ основних истина садржаних у јеванђељима НА КРАЈУ СВЕТСКЕ ДРАМЕ у којој је главни јунак од почетка био Исус Христос, наш Господ и Спаситељ.

2. СВЕТО ПРЕДАЊЕ

Шта је Свето предање?

То су сва она духовна блага која смо наследили од наших светих предака, а која су у савршеној хармонији са Светим писмом и која нам помажу да правилно разумемо Свето писмо.

Шта је старије: Свето писмо или Свето предање?

Свето предање.

Шта је обимније?

Свето предање. Свети Јован Јеванђелист потврђује ово говорећи: **„А има и много друго што учини Исус, које када би се редом пописало, мислим, ни у сами свет не би могле стати написане књиге”** (Јн. XXI, 25)

Шта нарочито обухвата Свето предање?

Свето предање обухвата:

1. Кратка излагања и формулисања нашег православног веровања;
2. Учење о седам светих тајана, као и чинове како се оне врше;
3. Апостолска правила (каноне);
4. Правила (каноне) седам васељенских сабора, који су држани у:
   I Никеји 325. г. са 318 светих отаца,
   II Цариграду 381. г. са 150 светих отаца,

III Ефесу 431. г. са 200 светих отаца.
IV Халкидону 451. г. са 630 светих отаца,
V Цариграду 553. г. са 160 светих отаца,
VI Цариграду 680. г. са 170 светих отаца, и у
VII Никеји 787. г. са 367 светих отаца

(На ових седам васељенских сабора, учествовало је, дакле, укупно око 2.000 представника хри-шћанске цркве из целог света);

5. Канони и правила неколико помесних синода или сабора;
6. Правила о црквеној дисциплини св. Василија Великог и других светитеља;
7. Списи светих отаца Цркве;
8. Литургије и друга црквена богослужења;
9. Житија хришћанских светитеља и мученика;
10. Побожни обичаји, знамења и символи као изрази наше вере, наде и љубави.

Може ли се одвојити Свето предање од Светог писма?

Не, они су неодвојиви. Јер у светлости Светог предања ми правилно разумемо Свето писмо и у светлости Светог писма ценимо и волимо Свето предање.

Какве би биле последице ако би се ово двоје једно од другог одвојило?

Рђаве последице оваквог одвајања дошле су до изражаја као: погрешна тумачења Светог писма, неспоразуми, јереси, шизме, и, на крају, цепање у васељенској Цркви.

Ко је позван да чува текст Светог писма и чистоћу Светог предања да не буду искварени?

ЦРКВА, која је, по апостолским речима, **„стуб и тврђава истине"** (I Тим. III, 15). У првом реду то је дужност црквене јерархије.

ГЛАВА II

ХРИШЋАНСКО ПРАВОСЛАВНО ИСПОВЕДАЊЕ ВЕРЕ

Шта је то хришћанско православно вероисповедање?

То су најкраће изложене истине хришћанске вере у вероисповедању Источне православне цркве. Ово вероисповедање се такође зове и СИМВОЛ ВЕРЕ.

Да ли постоји само један образац вероисповедања?

Постоји неколико, као: Апостолски символ, Символ св. Атанасија Великог и св. Григорија Неокесаријског. Али, ниже изложени символ, најчешће употребљавани у Православној цркви, састављен је на два васељенска сабора, у Никеји (325. г.) и у Цариграду (381. г.).

Из чега је састављен тај символ?

Он се састоји од следећих дванаест чланова:

1. Верујем у једнога Бога, Оца, Сведржитеља, Творца неба и земље и свега видљивог и невидљивог;
2. И у једнога Господа Исуса Христа, Сина Божјег, Јединородног, од Оца рођеног пре свих векова. Светлост од Светлости, Бога истинитог од Бога истинитог, рођеног, не створеног, једносушног са Оцем, кроз кога је све постало;
3. Који је ради нас људи и ради нашег спасења сишао с небеса, и оваплотио се од Духа Светога и Марије Дјеве и постао човек;
4. И који је распет за нас у време Понтија Пилата, и страдао и погребен;
5. И који је васкрсао у трећи дан по Писму;
6. И који се узнео на небеса и седи с десне стране Оца;
7. И који ће опет доћи са славом да суди живима и мртвима, чијем Царству неће бити краја;
8. И у Духа Светога, Господа животворног, који од Оца исходи, коме се са Оцем и Сином заједно клања, и заједно се слави, који је говорио кроз пророке.
9. У једну, свету, васељенску и апостолску Цркву.
10. Исповедам једно крштење за опроштење грехова.
11. Чекам васкрсење мртвих.
12. И живот будућег века. Амин.

Тумачење символа вере

ПРВИ ЧЛАН СИМВОЛА ВЕРЕ

Како гласи први члан символа вере?

,,Верујем у једнога Бога, Оца, Сведржитеља, Творца неба и земље и свега видљивог и невидљивог"

Зашто верујемо у једнога Бога?

Зато што је само један Бог истинити Бог.

Каква је природа Божја?

Бог је дух, неограничен, непроменљив, недостижан, вечан, беспочетан и бескрајан.

Која су битна Божја својства?

Бог је савршено свет, савршено добар, савршено праведан, савршено истинит, савршено слободан, премудар, свемогућ, премилостив, свудаприсутан, свезнајући и сам себи довољан.

Зашто Бога зовемо — Оцем?

Зато што је он Отац Исуса Христа, свог јединородног Сина, а тако исто и свих оних који, препорођени кроз Исуса Христа, постају Његова деца.

Зашто Бога називамо — Творцем?

Зато што је Он створио све видљиво и невидљиво Својом силом и премудрошћу, и ништа није постало нити постоји без Њега. Он је Творац и Сведржитељ.

Шта се подразумева под небом?

Анђели, који су невидљиви духови и којих има безброј.

Да ли су анђели слични људима?

Да. Као и људи, анђели су личности с разумом, осећањем, снагом и личним именом. Као и људи они налазе своје блаженство у Богу.

По чему се анђели разликују од људи?

Анђели су бестелесни и бесмртни.

Ко су анђели чувари?

То су они анђели који су задужени да чувају и штите поједине људе. Сам Христос је ово потврдио речима: **,,Гледајте да не презрете ни једнога од ових малих, јер вам кажем да анђели њихови на небесима једнако гледају лицем Оца мога небескога"** (Мат. XVIII, 10.).

Да ли су сви анђели једнаки?

Сви анђели су исте природе, али се разликују у слави, сили и делатности. Постоји девет анђелских чинова: Престоли, Херувими и Серафими, Господства, Силе, Власти, Начела, Арханђели и Анђели.

Да ли се анђели у Библији називају и неким другим именом?

Да, врло често се зову „Небеске војске", „Војске Господње"

Зашто се називају таквим војним именима?

Зато што су они божанска борбена сила против злих духова, који су против Бога и који нападају људе.

Шта су зли духови?

То су негдашњи анђели, који су отпали од Бога и постали непријатељи и Бога и људи.

Како се још друкчије називају зли духови?

Ђаволи.

Шта то име значи?

Клеветник, или опадач. Јер ђаволи непрестано клеветају и опадају Бога и људе.

На која зла дела ђаволи непрестано наводе људе?

На све грешне жудње и рђава дела која се противе закону Божјем, а углавном на мржњу, лаж и насиље. Као што је Господ Исус рекао Јеврејима, Својим прогонитељима: **,,Ваш отац је ђаво, и сласти оца свога хоћете да чините. Он је крвник људски од почетка, и не стоји у истини, јер нема истине у њему. Када говори лаж, своје говори, јер је лажљивац и отац лажи"** (Јов. VIII, 44).

Како можемо знати да су поједини људи заведени од ђавола?

По њиховој мржњи према Богу и људима и по преварама и насиљу.

Чијег се имена ђаволи највише плаше?

Имена Господа нашег Исуса Христа.

Чије име највише мрзе безбожници?

Име Господа нашега Исуса Христа.

ДРУГИ ЧЛАН СИМВОЛА ВЕРЕ

Који је други члан Символа вере?

,,И у једнога Господа Исуса Христа, Сина Божјег, Јединородног, од Оца рођеног пре свих векова. Светлост од Светлости, Бога истинитог од Бога истинитог, рођеног, не створеног, једносушног са Оцем, кроз кога је све постало."

Шта значи име Исус Христос?

ИСУС значи СПАСИТЕЉ, јер је Он дошао да спасе људе од Сатане, греха и смрти. ХРИСТОС значи ПОМАЗАНИК (Цар, Свештеник, Пророк).

Како је Исус Христос — Син Божји?

Он је једини Син Бога Оца, који је рођен, а није створен.

Да ли постоји велика разлика између „рођен" и „створен"?

Да, врло велика. Као што човек даје рођење детету, које је истог бића с њим, али ствара и друге направе, које нису истог бића с њим, тако Бог рађа Свог Сина од вечности из Свог сопственог бића, а створио је и безброј бића и ствари које нису исте суштине с Њим.

Зашто је назван Светлост од Светлости?

Стога што је Његов Отац вечна Светлост мудрости и љубави, па је логично да је Син Таквог Оца Светлост од Светлости.

Зашто се Он назива Бог истинити од истинитог Бога?

Из истог разлога. Тако је чак и у природи овог света; на пример, ко се роди од човека можемо га назвати **,,истинити човек од истинитог човека"**, пошто је син увек и свугде истог бића као што су и његови родитељи.

Тако је и наш Господ Исус Христос, пошто је Син Божји, заиста истинити Бог од истинитог Бога, као што је и сам рекао: **„Ја и Отац смо једно"** (Јован X, 30).

Зашто кажемо: „Кроз кога је све постало"?

Зато што је Бог кроз Сина створио све ствари које су створене на небу и на земљи. Као што се потврђује у Библији: **,,Све је кроз Њега постало и без Њега ништа није постало што је постало"** (Јован I, 3).

ТРЕЋИ ЧЛАН СИМВОЛА ВЕРЕ

Који је трећи члан Символа вере?

,,Који је ради нас људи и ради нашега спасења сишао с небеса, и оваплотио се од Духа Светога и Марије Дјеве и постао човек".

Због чега је Син Божји, Исус Христос, сишао с неба, тј. из своје вечне славе и блаженства у овај свет страдања?

Ради људи и ради њиховог спасења.

Шта је било узрок да Он сиђе с неба? Шта Га је покренуло?

Његово милосрђе и неизмерна љубав према људима.

Да ли је Он дошао ради свих људи?

Да, Он је дошао да пружи спасење свима људима. Али су се спасли само они који су поверовали у Њега и који су на Његову љубав одговорили својом љубављу.

Шта значи: Оваплотио се од Духа Светога и Марије Дјеве?

Оваплоћен значи обучен у тело или отеловљен. Пресвета Дјева Марија зачела Га је, не на природан начин, већ натприродно, силом Светога Духа.

Како је било могуће да Дјева роди Сина безбрачно?

Свемогућем Богу је све могуће. Својом силом Он је створио у почетку првог човека и жену, Адама и Еву. Исто тако Својом силом Он је учинио да Дјева Марија зачне Исуса Христа, истинитог Човека и истинитог Бога.

У чему је Исус Христос као и остали људи?

Он је имао људско тело и људску душу као сваки други човек, изузев греха. Он је био савршен човек, без греха и порока.

У чему се разликује Исус Христос од свих других људи у историји?

Сједињењем двеју природа, божанске и човечанске, у једној личности. Људи су људи, а он је био Богочовек.

Зашто зовемо Дјеву Марију Мајком Божјом, Богородицом?

Стога што су две природе нашег Спаситеља, божанска и човечанска, биле сједињене приликом зачећа. Тако су Бог и човек истовремено од ње рођени у једној личности.

Зашто Богородицу зовемо Приснодјевом?

Зато што је она била дјева пре рођења, за врем.е рођења а исто тако и по рођењу Исуса Христа; она је остала Дјева заувек.

Да ли Православна црква поштује Богородицу као Свету?

Да, она је поштује више од свих других светих, више чак и од анђела, јер је била изабрана од Бога за средство људског спасења кроз рођење Спаситеља света.

Зашто Христа зовемо Спаситељем?

Зато што је дошао с неба да спасе људе од Сатане, греха и смрти. Јер, Сатана је проузроковао грех, а из греха је дошла смрт.

Када се догодио први грех?

У Рају, када су Адам и Ева устали против Бога и покорили се Сатани.

Какве везе имају остали људи с Адамовим грехом?

Сви су они наследили тај грех од својих првих предака. Исто као што и ми наслеђујемо неке болести од својих родитеља, тако смо исто наследили грех од прародитеља људског рода.

Да ли је био само овај једини грех због кога је Христос дошао да спасе људе?

Не. том првом греху додато је безброј других грехова, тако да су у дугом низу људи потпуно пали под власт Сатане.

Зашто Бог није подигао неког великог човека — генија — да сврши дело Христово и тако да поштеди свог вечног Сина?

Зато што су сви људи били грешни и смртни, чак и највећи и најбољи. Цео свет је лежао у греху. Сатана и смрт владали су у свету докле није сишао с неба једини могући Спаситељ, јачи од Сатане, безгрешан и бесмртан, који је донео људском роду ослобођење и спасење.

ЧЕТВРТИ ЧЛАН СИМВОЛА ВЕРЕ

Како гласи четврти члан Символа вере?

,,И који је распет за нас у време Понтија Пилата, и страдао и погребен".

Ко су били тужиоци Исуса Христа?

Јеврејски свештеници и фарисеји, који су завидели Исусу Христу што је чинио велика чуда, која они нису могли да чине, и што је народ био више уз Њега него уз њих.

Ко је био судија који је осудио Исуса на смрт?

Понтије Пилат, римски намесник у Палестини, као представник римског императора.

Зашто је нарочито поменуто име Понтија Пилата?

Да се историјски потврди смрт Исуса Христа, исто као што је у јеванђелској причи о Његовом рођењу био поменут император Август.

За који је грех или злочин Пилат осудио Исуса на смрт?

Ни за један. Лично је Пилат тврдио пред јеврејским свештеницима и народом говорећи: **„Ја на овом човеку не налазим никакве кривице"**, и поновио: **„Будући да сам га испитао пред вама, нисам нашао ниједне кривице на њему"**; и такође и трећи пут им је рекао: **„Какво је зло Он учинио? Није учинио ништа да буде осуђен на смрт"**. Али плашећи се Јевреја, он га је предао да буде разапет (упореди: Лука XXIII, 4 и 15; Јован XVIII, 38 и XIX, 4 и 6).

Како је правда Божја дозволила да Исус **умре** тако **свирепом смрћу будући потпуно невин?**

Он није умро за свој грех, већ за наше грехе. Вечна правда Божја је тражила једну такву невину и неоцењиву жртву за Адамов грех и за наше грехе.

Да ли је постојао разлог за једну такву огромну жртву?

Да. Таквом жртвом Бог је показао Своју неограни-чену љубав према људима. **„Он (Бог) је волео нас и послао Сина Свога да очисти грехе наше"** (I Јов. IV, 10).

Зашто Исуса Христа зовемо искупитељем?

Зато што нас је искупио од греха и смрти Својим страдањем и крсном смрћу.

Будући да је бесмртни Бог, како је могао умрети?

Он није умро као Бог, већ као човек. Нити је икада његово Божанство и његова душа окусила смрт.

У чему се састоји јединствена величанственост Христове жртве?

Прво, у Његовој савршеној невиности; друго, у Његовој безграничној љубави према људима и Његовој послушности Оцу; и треће, у Његовој доброј вољи да умре за грешнике да би их спасао.

ПЕТИ ЧЛАН СИМВОЛА ВЕРЕ

Како гласи пети члан Символа вере?

„И који је васкрсао трећи дан по Писму".

Који је догађај био највећа Христова победа?

Његово васкрсење из мртвих.

Шта је изнад свега потврдило Његово свемоћно Божанство?

Опет, Његово васкрсење.

Који је догађај потврдио Христову победу над Сатаном?

Његов силазак у Ад.

Шта је то Ад?

Царство таме доњега света где Сатана држи власт смрти. Христос је **„могао смрћу да сатре онога који има државу смрти, то јест, ђавола"** (Јевр. II, 14).

Шта је Христос радио у Аду?

Својим силаском у Ад Он је учинио да Сатана задрхти и да побегне испред Његовог лица. Мириjаде људских душа, које су тамо патиле, зарадовале су се Христовом силаску.

Шта је Христос учинио за те људске душе?

Он им је проповедао Своје Јеванђеље — Радосну вест — и потврдио Своју победу над Сатаном и над смрћу. И пошто га многи прихватише, били су спасени.

Кога се дана догодило Христово васкрсење?

Трећег дана после Његове смрти, тачно као што је Он много пута прорекао својим ученицима. Он је умро у Петак и васкрсао у Недељу.

Који су били први сведоци Христова васкрсења?

Стражари, којима је било наређено од стране Јевреја да чувају Његов гроб.

Кога су они известили о Христовом васкрсењу?

Јеврејске првосвештенике и старешине.

Како су старешине и првосвештеници реаговали на овај извештај?

Они су се уплашили и збунили, подмитили су стражаре **„довољним новцем"** и наредили им да иду и рашире причу да **„ученици Његови дођоше ноћу и украдоше Га док смо ми спавали"** (Мат. XXVIII, 13)

Ко је од Христових следбеника први дознао за Његово васкрсење?

Код Његовог гроба анђели су рекли галилејским женама: **,,Што тражите живога међу мртвима? Није овде, него устаде"** (Лука XXIV, 5).

Да ли је Христос несумњиво доказао своје васкрсење из мртвих и коме?

Да, доказао је. Он се показао жив у телу својим ученицима и следбеницима, не једанпут, већ много пута у току 40 дана; као што је описано у јеванђељима, Делима апостолским, Посланицама апостола и у Откривењу.

Шта је Христос радио у току 40 дана између свог вас-крсења и свог вазнесења на небо?

Он је за то време поучавао своје ученике о најдубљим тајнама Царства Божјега (Дела ап. I, 3).

Зашто је речено да је Христос васкрсао трећег дана „по Писму"?

Зато што је о Његовом васкрсењу било проречено у Старом завету (пс. XVI, 9—10; Ис. III). Сам Христос је упоредио себе са пророком Јоном, говорећи: **„Јер као што је Јона био у трбуху китовом три дана и три ноћи, тако ће бити и Син Човечји у срцу земље три дана и три ноћи"** (Мат. XII, 40). И опет после Свог васкрсења Он је рекао апостолима: **„Тако је писано и тако је требало да Христос пострада и и да устане из мртвих трећи дан"** (Лука XXIV, 46).

ШЕСТИ ЧЛАН СИМВОЛА ВЕРЕ

Како гласи шести члан Символа вере?

„И који се узнео на небеса и седи с десне стране Оца".

Када се Господ узнео са земље на небо?

Четрдесетог дана по свом васкрсењу.

Како зовемо тај дан?

Дан вазнесења.

Са, ког места се Господ Исус вазнео на небо?

Са Маслинске Горе.

Који су били очевици Његовог вазнесења?

Сви Његови верни ученици.

Зашто се Господ вазнео на небо?

Пошто је завршио своју службу људима, отишао је у Своје вечно боравиште.

Да ли се Он узнео на небо са својим стварним људским телом?

Да, са Својим правим људским телом, које је васкрсло из мртвих.

Због чега се узнео видљиво, пред многим сведоцима?

Да увери све који повероваше у Њега да ће се и они тако узнети на небо после општег васкрсења мртвих.

Шта значе речи: „Седи с десне стране Оца"?

Исус Христос има са Оцем исто величанство, славу и власт. Пре Свог вазнесења, Он је ово потврдио пред својим ученицима говорећи: **„Даде ми се свака власт на небу и на земљи"** (Мат. XXVIII, 18).

СЕДМИ ЧЛАН СИМВОЛА ВЕРЕ

Како гласи седми члан Символа вере?

,,И који ће опет доћи са славом да суди живима и мртвима, чијем Царству неће бити краја"

О чему нас учи седми члан Символа вере?

О другом доласку Христовом, о Његовом суду над живима и мртвима, и о крајњем остварењу Његовог вечног Царства небеског.

Да ли ће се други долазак Христов разликовати од првог?

Разликоваће се и биће сасвим друкчији. Његов први долазак је био у великој понизности с циљем да служи људима и да се жртвује за њих. Његов ће други долазак бити у величини и слави с циљем да суди људима, живима и мртвима.

Како је он приказао свој други долазак?

Он је рекао: **„А када дође Син Човечји у слави својој и сви свети анђели с Њиме, онда ће сести на престо славе своје. И сабраће се пред Њим сви народи, и разлучиће их између себе као што пастир разлучује овце од коза"** (Мат. XXV,. 31—32). И после овога Он ће судити праведнима и неправеднима према њиховим делима.

Постоји ли какав опис Његовог доласка?

Постоји неколико. Нпр. св. ап. Павле тешећи оне који тугују за својим умрлим, каже: **„Јер ће сам Господ са заповешћу, с гласом арханђеловим, и с трубом Божјом сићи с неба, и мртви у Христу ће васкрснути најпре"** (I Сол. IV, 16).

Постоји ли још неко сведочење с неба о Његовомдругом доласку?

Постоји. Приликом Његовог вазнесења појавила су се два анђела који су рекли апостолима: **„Шта стојите и гледате на небо? Овај Исус који се од вас узе на небо, тако ће доћи као што видесте да иде на небо"** (Дела ап. I, 11).

Шта нам је још откривено о последњем суду?

Сам Христос је рекао да ће када опет дође у својој сили и слави **„вратити тада свакоме по делима његовим"** (Мат XVI, 27).

Шта ће Он тада рећи верујућим и добрим?

„Ходите благословени Оца мога, и наследите Царство које вам је припремљено од постања света" (Матеј XXV, 34).

А шта ће рећи неверним и злим?

„Идите од мене проклети, у вечни огањ, који је припремљен ђаволу и анђелима његовим" (Мат. XXV, 41).

И шта ће бити на крају?

Блажени ће отићи у вечни и блажени живот, а проклети на вечну казну.

Какав ће бити други долазак Господа?

Изненада! **„Као што муња излази од истока и показује се до запада, такав ће бити долазак Сина Човечјега"**, рекао је Он (Мат. XXIV, 27).

Када ће бити његов други долазак, и последњи суд, и крај света?

Није нам откривено о времену ових запањујућих догађаја. Само нас је наш Господ опоменуо да будемо увек спремни да Га сретнемо. **„Будите"**, рекао је Он, **„готови јер у који час не мислите доћи ће Син Човечји"** (Мат. XXIV, 44).

Како да се припремимо за овај страшни дан?

Правим мишљењем, правим осећањем и праведним делима, према Његовој науци, према савету Цркве и примеру Његових светих.

Да ли је Христос поменуо неке знаке о приближавању краја?

Јесте. Он је поменуо ове знаке: ратови, револуције, земљотреси, буне, глад, куга, невоље, лажни учитељи, издајства, пораст мржње и опадање љубави, страховити призори, чудна знамења на небу, расуло међу народима и забуна, итд (види Мат. XXIV и Лука XXI).

Да ли смо сигурни да ће Христос надвладати све ово?

Сасвим сигурни. У свим овим невољама наш ће Господ Спаситељ имати пуни број спасених душа, као што је предвидео у почетку светске драме. Ниједан од оних који у Њега верују и призивају Његово име неће пропасти.

ОСМИ ЧЛАН СИМВОЛА ВЕРЕ

Како гласи осми члан Символа вере?

„И у Духа Светога, Господа Животворног, који од Оца исходи, коме се са Оцем и Сином заједно клања, и заједно се слави, који је говорио кроз пророке".

Зашто се Дух Свети назива Господом?

Он се назива тако с истим правом као што се Господом назива Отац и Син.

Да ли је онда Свети Дух Бог?

Заиста јесте, Истинити Бог од Истинитог Бога, а не рађа се од Оца као Син већ од Оца исходи.

Како онда можемо рећи да верујемо у једнога Бога?

Ми стварно верујемо у једнога Бога о коме нам је највећу тајну открио Христос, а то је тајна о апсолутној хармонији три божанска лица једног истог божанског бића. Стога ми говоримо о Тројичном Богу или о Тројици у јединици, о — ЈЕДНОМ Б0ГУ.

Да ли је Бог открио себе у Старом завету као Свету Тројицу?

Не сасвим јасно. Исаија у свом виђењу чуо је серафиме који су певали Богу на престолу: **„Свет, свет, свет је Господ над војскама"** (Ис. VI, 3). Трипут поновљена реч „свет" одговара трима лицима у Богу. Види такође Постање I, 26.

Зашто Бог није открио себе у Старом завету као Свету Тројицу?

Као што човек не открива своје унутарње тајне слугама и странцима, већ својој деци, тако ни Бог није открио тајну Свога бића „туђим" људима који су били слуге и робови Закона, већ је задржао ово откривење за своју децу љубави Новог завета.

Колико је откривена Света Тројица у Новом завету?

Само толико колико човек може носити докле је у телу. Арханђео Гаврило објавио је Пресветој Дјеви: **„Дух Свети доћи ће на тебе и сила Највишега осениће те, зато и оно што ће се родити биће свето, и назваће се Син Божји"** (Лк. I 35). Тако су овде поменута сва Тројица: (СВЕТИ) ДУХ, (СВЕТИ) ОТАЦ и (СВЕТИ) СИН.

Има ли који други пример?

Има. Док се Исус крштавао у реци Јордану **„отворило се небо и *сиђе* на Њега Дух Свети у телесноме облику као голуб, и чу се глас с неба говорећи: Ти си Син мој љубазни, ти си по мојој вољи"** (Лк. III, 21—22)

Има ли још?

Св. Јован Јеванђелист јасно каже: **„Јер су тројица што сведоче на небу: Отац, Реч и Свети Дух; и ово троје је једно" (I Јн. V, 7). Изразом „Реч", ап. Јован означава Сина као што се види из Његовог Јеванђеља** (I,14).

Има ли још који?

Господ Исус је наредио својим ученицима: **„Идите и научите све народе крстећи их у име Оца, и Сина и Светога Духа"** (Мат. XXVIII, 19).

Зашто се Свети Дух назива „Животворним"?

Зато што нема стварног живота без Духа Светога, ни на небу, ни на земљи.

Зашто само Православна црква учи да Свети Дух „исходи од Оца", а не и од Сина, као што неправославни уче?

Стога што Православна црква логички мисли да Бог о Себи зна боље него што људи знају о Њему. И наш Господ и Бог Исус Христос, Објавитељ свих божанских тајни, открио је својим ученицима о Светом Духу да Он само происходи од Оца говорећи: **„Дух истине, који од Оца исходи, Он ће сведочити за мене"** (Јн. XV, 26).

Зашто је речено да је Дух Свети говорио кроз пророке?

Зато што је то чињеница. Свети Петар пише: **„Ниједно пророштво Писма не бива по своме казивању. Јер никад пророштво не би од човечје воље, него научени од Светога Духа говорише свети Божји људи"** (II Петар. I, 20—21).

Нису ли и апостоли надахнути и покренути Духом светим?

Свакако. Али ово није поменуто у Символу вере, јер овај факат није никада неко порицао. Поменути су само пророци, пошто су у оно време јеретици одрицали чињеницу да је. Стари завет писан надахнућем Духа Светога.

Да ли се икада појављивао Дух Свети у неком видљивом облику?

Он се појавио у облику голуба приликом Христовог крштења. Појавио се такође у облику „раздељених огњених језика" и сишао на апостоле на дан Духова, у педесети дан по Васкрсу.

Да ли сваки хришћанин може имати у себи Духа Светога?

Да, према прекорним Христовим речима: **„Ако ви, будући зли, умете добре даре даривати деци вашој, колико ће више Отац Небески дати Духа Светога онима који ишту у Њега"** (Лк. XI, 13). Св. ап. Павле је писао: **„Не знате да сте храм Божји и да Дух Божји живи у вама"** (I Кор. III. 16).

Какве дарове добијамо примањем Духа Светога?

Све могуће добре дарове, као: мудрост, разумевање, разборитост, знање, страх Божји, храброст, скромност, чистоту, светост и друге.

Како да се удостојимо Духа Светога и Његових дарова?

Кроз строгу контролу свог срца и језика; кроз молитву и љубав и кроз свете тајне.

ДЕВЕТИ ЧЛАН СИМВОЛА ВЕРЕ

Како гласи девети члан Символа вере?

„У једну, свету, васељенску и апостолску Цркву"

Шта је Црква?

То је изузетна заједница у људској историји. Јер, то је Божја породица створена речју и крвљу Исуса Христа, а руковођена и надахнута Богом Духом Светим.

Шта је Христос рекао о Цркви?

Он је рекао: **„Сазидаћу Цркву своју и врата паклена је неће надвладати"** (Мат. XVI, 18).

Ко је глава Цркве?

Вечито живи Христос, који је рекао: **„И ево, ја сам с вама у све дане до свршетка века, амин"** (Мат. XXVIII, 20). И св. апостол Павле је говорио о томе - како је Отац Небески прославио Свога Сина Исуса Христа **„и дао Му да буде глава Цркве... која је тело Његово"** (Еф. I, 22—23).

Какав је однос између Христа и чланова Његове Цркве?

Св. ап. Павле је ово јасно приказао речима: **„А ви сте тело Христово и удови појединачно"** (I Кор. XII, 27)

Ко су чланови Цркве?

Сви они, мушки и женски, који су уједињени истом вером и надом, везани истим законом Божјим о љубави, освећени истим светим тајнама и које руководе законити епископи и свештеници.

У чему се Црква разликује од свих других световних друштава и организација у погледу на чланство?

Чланови Цркве су и умрли, што није случај ни у једној световној заједници.

На који начин?

Када чланови Цркве умру на земљи, одвајају се од својих тела, али не и од Цркве. Њихове душе одлазе у Небеску Цркву. Због тога постоје два крила Цркве: видљиво и невидљиво крило.

Који су чланови видљиве Цркве?

Сви они хришћани који живе у видљивим телима и који се боре за хришћанско савршенство.

Који су чланови невидљиве Цркве?

Сви они хришћани који су умрли са вером у Христа за последњих деветнаест векова, укључујући овде и старозаветне праведнике које је Господ спасао приликом свог силаска у Ад.

Да ли наши умрли родитељи, браћа, сестре, деца, рођаци и пријатељи припадају невидљивој Цркви?

Свакако, под условом да су живели и умрли као хришћани.

Која је Црква бројнија, видљива или невидљива?

Невидљива је далеко бројнија. И тај број непрестано расте.

Постоји ли веза између видљиве и невидљиве Цркве?

Постоји. То ми зовемо заједницом светих.

У чему се састоји заједница светих?

У молитвама и делима милосрђа живих чланова за умрле с једне стране, и у молитвама и заузимању умрлих за живе с друге стране.

Које су главне особине Христове Цркве?

Христова Црква је једна, света, васељенска и апостолска.

Зашто за Цркву кажемо да је једна?

Зато што је она једно духовно тело с једном главом Исусом Христом, и с једним Духом Светим који борави у њој. Св. апостол говори о седмоструком јединству Цркве и каже: Ту је **„једно тело, један Дух, једна нада, један Господ, једна вера, једно крштење, један Бог и Отац свих"** (Еф. IV, 4—6).

Шта се подразумева под независношћу појединих цркава у крилу источне Православне цркве?

Оне су независне у употреби свог народног језика у извесној мери у спољном устројству, које је подложно Канонском праву. Иначе, оне су међузависне као чланови једног истог тела Христовог, као гране истог дрвета, које узимају храну из истог корена и кроз исте жиле.

Које су данас независне цркве у Источној православној цркви?

Цариградска црква, Јерусалимска, Александријска, Антиохијска, Грчка, Кипарска, Синајска, Српска, Бугарска, Руска, Румунска, Грузијска, Албанска, Пољска и Чехословачка.

Да ли су оне једнаке међу собом?

Оне су једнаке, због тога се и називају сестринским црквама. Руска и балканске цркве још зову Цариградску цркву Мајком Црквом, јер су примиле хришћанство из Цариграда.

Која је највиша власт у Источној православној цркви?

Васељенски сабор, који сачињавају представници свих независних сестринских цркава.

Која је највиша власт у помесним црквама?

Патријарх, Митрополит или Архиепископ са Сабором епископа.

Може ли се човек спасти изван Цркве?

Не може, јер је Црква ризница Божје благодати без које се нико не може спасти, као рука одсечена од тела.

Зашто се Црква назива светом?

Зато што је она освећена светошћу њеног Оснивача, Исуса Христа, Његовим светим речима, делима, жртвом, и стога што је њен циљ да освети људе. И на крају што је она дала и стално даје велики број светих и много мученика.

Шта је речено у Светом писму о светости Цркве?

Ево једног примера: **„Христос је заволео Цркву и себе предаде за њу, да је освети очистивши је купањем воденим и речју; да метне преда се славну Цркву, која нема мане ни мрље, или тако чега, него да буде света и без мане"** (Еф. V. 25—27).

Да ли грешници који се налазе у Цркви прљају Цркву својим гресима?

Грешници прљају себе, а не Цркву као целину, као што дим из димњака не може загадити целу атмосферу на земљи.

Да ли Црква помаже грешницима да се поправе?

Врло много. То и јесте врло важан задатак Цркве да чисти грешнике од њихових грехова и да их учини светим члановима свете Божје породице.

Шта ради Црква са грешницима који упорно одбијају позив Цркве на покајање?

Она их одсеца од свог тела као нечисте удове према Христовим. речима: „А ако ли не послуша ни Цркву, да ти буде као незнабожац" (Мат. XVIII, 17).

Зашто се Црква зове васељенском?

Зато што она није ограничена ни простором, ни временом, ни расом, ни језиком. Она се обраћа читавом човечанству. Васкрсли Господ је упутио своје апостоле: **„Идите и научите све народе"** ... (Мат. XXVIII, 19).

Постоји ли још који разлог да се Црква назива васељенском?

Још се зове ВАСЕЉЕНСКОМ и због тога што укључује у себе све истине и сва средства која су потребна за спасење сваке људске душе у свету

Зашто се Црква зове апостолском?

Због тога што су дух, учење и рад Христових апостола потпуно очувани у Цркви.

Да ли Црква треба да се покорава апостолима у свему?

У свему.

Зашто?

Зато што је Христос изабрао апостоле и дао им власт да говоре и раде у Његово име. Он је рекао: **„А и ви ћете сведочити, јер сте од почетка са мном"** (Јн. XV, 27).

Да ли треба да слушамо апостоле као што слушамо Христа?

Треба, јер је Он рекао апостолима: **„Ко вас прима и мене прима"** (Мат. X, 40). И још више, Он је осудио градове који не буду примили апостоле овим страшним речима: **„Заиста вам кажем: лакше ће бити земљи Содомској и Гоморској у дан страшнога суда, него ли граду ономе"** (Мат. X, 15).

Коју је особиту власт дао Господ својим апостолима?

Да везују и разрешују. **„Што год свежете на земљи, биће свезано на небу, и што год разрешите на земљи, биће разрешено и на небу"** (Мат. XVIII, 18); и такође у вези с овим: **„Којима опростите грехе, опростиће им се, и којима задржите, задржаће им се"** (Јн. XX, 23).

Шта је то апостолско прејемство?

Законита јерархија, тј. непрекинути ланац преношења благодати и власти у Цркви од апостола на епископе и од епископа на свештенике и ђаконе рукоположењем.

Да ли је наша стара Источна црква верно сачувала апостолско прејемство?

Јесте.

Није ли срећа и част што смо рођени и одгајени у тој Цркви?

Заиста јесте. Требало би да будемо захвални Богу и својим родитељима за ово.

ДЕСЕТИ ЧЛАН СИМВОЛА ВЕРЕ

Како гласи десети члан Символа вере?

„Исповедам једно крштење за опроштење грехова".

Шта је крштење?

То је почетни свети чин, или света служба, кроз коју постајемо законити чланови Цркве.

Колико је светих тајана у светој Православној цркви?

Постоји седам светих тајана:

1. Крштење,
2. Миропомазање,
3. Причешће,
4. Покајање,
5. Свештенство,
6. Брак, и
7. Јелеосвећење.

Зашто је само света тајна крштења поменута у Символу вере?

Најпре зато, што кроз свету тајну крштења примамо благодат, као новорођена деца Божја, да будемо хришћани. Тек после овога дозвољено нам је да приступамо свим другим светим тајнама ради нашег духовног узрастања.

Постоји ли још који разлог?

Разлог је и то што су.у оно време, када је Символ вере био формулисан, постојали спорови између православних отаца Цркве и неких јеретика по питању свете тајне крштења, док о другим светим тајнама није било спорова.

Зашто кажемо „једно" крштење?

Зато што се света тајна крштења врши само једном над истим лицем и не може бити поновљена. Физички смо рођени само једном, тако и духовно можемо бити рођени само једном. Крштење је наше духовно рођење.

ЈЕДАНАЕСТИ ЧЛАН СИМВОЛА ВЕРЕ

Како гласи једанаести члан Символа вере?

„Чекам васкрсење мртвих".

Шта значи то: „Васкрсење мртвих"?

То значи да ће Бог Својом силом учинити бесмртним не само наше душе, већ и наша тела. И то значи да ће свака бесмртна душа бити према својим делима одевена у своје бесмртно тело?

Постоји ли разлика међу телима?

Постоји. Постоје природна тела и духовна тела (I Кор. XV, 44).

Да ли ће мртви устати истим телима у којима су и сахрањени?

Не, јер она тела су пропадљива. Они ће васкрснути у духовним телима, која нису пропадљива.

Како ће Бог васкрснути мртве?

Својом речју, исто онако као што је створио свет Својом речју, исто онако као што је васкрсао једну умрлу девојку и умрлог младића и Лазара, својом речју. Исто ће се догодити и приликом општег васкрсења: **„Мртви ће чути глас Сина Божјег и оживети"** (Јн. V, 25).

Шта ће се догодити са живима у моменту васкрсења мртвих?

Њихова тела ће се изменити „у трен ока" у духовна тела, а према њиховим делима и карактеру.

Када ће бити опште васкрсење?

На крају света. када нађе Бог да је број спасених и изабраних испуњен.

У каквом су стању душе мртвих до васкрсења?

То је стање које претходи вечном блаженству или вечним мукама, према њиховим делима докле су били у телима на земљи.

Којим судом је осуђена душа на привремено блаженство, односно на привремено мучење?

Тзв. Посебним или Привременим судом.

Када бива Посебан суд?

Одмах после смрти личности.

На коме се суду одређује вечно блаженство или вечна мука?

На последњем општем суду, који се зове и Страш ни суд.

Када ће бити Последњи суд?

На крају света, после васкрсења мртвих.

Каква је разлика између Посебног и Последњег суда?

На Посебном суду суди се само души једне личности, а на Општем последњем суду биће суђено заједно и души и телу.

Зашто не би душе праведника одмах после одласка из овог живота уживале вечно блаженство у Небеском царству?

Зато што оне чекају на све нас остале, на које оне нису изгубиле успомену и за које се увек и ватрено залажу.

Има ли још који разлог?

Има. Оне чекају да буду сједињене са својим васкрслим телима, као и Христос. Мноштво људских бића разликоваће се од мноштва анђела у Царству небеском што ће бити у духовним телима, докле су анђели потпуно бестелесни.

ДВАНАЕСТИ ЧЛАН СИМВОЛА ВЕРЕ

Како гласи дванаести члан Символа вере?

„И живот будућег века".

Шта је то живот будућег века?

То је живот који ће доћи после наше смрти и васкрсења.

Какав ће бити живот праведника будућег века?

Прави и пуни живот у присуству и заједно с Богом и са Божјом небеском породицом; живот кристалне чистоте и божанске славе, вечне светлости и радости.

Шта је рекао Христос о праведницима у будућем веку?

Он је рекао: **„Тада ће се праведници засјати као сунце у Царству Оца свога"** (Мат. XIII, 43).

Да ли ће праведници имати исту славу и блаженство?

Иако ће сви они уживати славу и блаженство, према речима апостола (II Кор. II, 4), они ће се разликовати као што се разликују сунце, месец и звезде једно од другог, као што је речено: **„Друга је слава сунцу, а друга месецу, и друга слава звездама; јер се звезда од звезде разликује у слави"** (I Кор. XV, 41).

Зашто не би Бог по свом неограниченом милосрђу спасао и упорне грешнике, злотворе и атеисте?

Зато што они не желе да буду спасени. Они одбацују Божји позив, презиру крст Христов, противе се Божјем закону, гоне Цркву и оне који верују; једном речју, стају на страну Сатане против Бога и никада се не кају. **„Они не вероваше истини, већ се радоваху неправди"** (II Кор. II, 12).

Могу ли се грешници покајати после смрти?

Не могу. Само у овом свету људи могу да бирају: или да буду добровољне слуге Христове, или Сатане. После смрти свако ће се придружити своме господару, кога је изабрао и следовао у своме животу. Господ Исус је рекао о својим слугама: **„Где сам ја, онде и слуга мој нека буде"** (Јн. XII, 26).

ГЛАВА III

СЕДАМ СВЕТИХ ТАЈАНА

Шта називамо светом тајном?

Света тајна је видљива свештена радња, кроз коју невидљива спасавајућа сила, која се зове Божја благодат, преноси чудотворне дарове на оне који је примају.

Шта је Божја благодат?

Божја благодат, то су они Божји дарови, које Бог Отац даје кроз Светога Духа, а по заслугама Сина.

Који су то дарови?

Сви могући добри дарови који су неопходни за наше препорођење освећење и спасење.

Да ли се спасавамо само Божјом благодаћу?

Да, ако слободном вољом усвајамо Божју благодат вером, која се изражава кроз добра дела.

Колико светих тајана има у Православној цркви?

Има их седам: крштење, миропомазање, причешће, покајање, свештенство, брак и јелеосвећење.

Које се свете тајне могу поновити, а које не могу?

Не могу се поновити: крштење, миропомазање и свештенство. Остале могу.

СВЕТА ТАЈНА КРШТЕЊА

Шта је света тајна крштења?

То је света тајна којом се лице које се крсти чисти од свих грехова, и наслеђених и личних, и као новорођено дете Божје укључује се у. Цркву Христову.

Која је најважнија радња у овој светој тајни?

Трократно погружавање у воду у име Свсте Тројице: Оца. и Сина, и Светога Духа са одговарајућим молитвама свештеника.

Чијом заповешћу сматрамо да је крштење неопходио за сваког члана Цркве?

Христовом заповешћу:

Прво, следујући Његовом сопственом примеру;

Друго, држећи се Његове заповести коју је дао својим ученицима: **„Идите, дакле. и научите све народе. крстећи их у име Оца, и Сина и Светога Духа"** (Мат. XXVIII, 19).

Треће, чувајући Његову строгу опомену: **„...Ако се ко не роди водом и Духом, не може ући v Царство Божје"** (Јн. 111,5).

Какво значење има трократно погружавање и вађење из воде лица које се крсти?

Трократно погружавање означава смрт у гресима против Свете Тројице, а трократно излажење из воде означава живот у Светој Тројици.

Које три ствари свештеник захтева од лица које секрсти?

Одрицање од Сатане, покајање и право вероисповедање (Символ вере).

Када се крсте деца, ко у њихово име изговара одрицање, кајање и вероисповедање?

Кум, који јамчи у овом случају.

Која је дужност кума?

Да поучава, или да помаже поучавању у свим хришћанским истинама и васпитавању детета које је крштено.

Какво се поштовање указује куму?

Међу православнима, куму се указује велико поштовање као духовном оцу.

Зашто је потребно да се деца крштавају?

Прво, из бојазни да дете, ако умре некрштено, буде искључено из хришћанске породице и да се тако на Последњем суду појави међу незнабошцима. Друго, зато што су апостоли крштавали децу (Д. ап. X, 44; I Кор. I, 16).
Треће, Господ Исус је много волео децу. Он је заповедио: **„Пустите децу нека долазе к мени..."** (о. X, 14)

Како се сматрају родитељи који неодговорно дозволе да им деца умру некрштена?

Као убице своје рођене деце.

Шта треба да се ради ако нема свештеника, а дете је врло болесно?

У тако озбиљном случају Црква дозвољава да сваки хришћанин, или хришћанка могу извршити крштење у најкраћем облику, тј. погружавањем детета у воду и изговарањем: „Крштава се слуга Божји (име) у име Оца, и Сина, и Светога Духа; Амин." Ако дете преживи, свештеник ће допунити крштење и извршити свету тајну миропомазања.

СВЕТА ТАЈНА МИРОПОМАЗАЊА

Шта је света тајна миропомазања?

То је света тајна кроз коју крштено лице добија дарове Светога Духа у снази, мудрости и другим даровима који му помажу да чува праву веру и да живи светим животом.

Како се врши ова тајна над крштеним лицима?

Свештеник помазује поједине делове тела крштеног лица светим миром изговарајући речи: **„Печат дара Духа Светога. Амин".**

Одакле су узете ове речи?

Од светог апостола Павла, који је рекао: **„А Бог који нас утврди с вама у Христу и помаза нас, који нас запечати и даде залог Духа у срца наша"** (II Кор. I, 21—22).

Зашто се најпре помазује чело?

Да се освети разум и да размишља о Богу и Његовом закону.

Зашто груди?

Да се освети срце и да љуби Бога.

Зашто очи?

Да се освете и да виде Божје добро у сваком створењу.

Зашто уши?

Да се освете и да слушају речи Божје.

Зашто образи?

Да се освете и изражавају радост због учињеног добра и стида због греха.

Зашто уста?

Да се освете с циљем да могу славити Господа Бога и да увек говоре истину и добро.

Зашто руке?

Да се освете да би увек чиниле добра и племенита дела пред Богом.

Зашто ноге?

Да се освете и да би ишле правим хришћанским путем који води у Царство Божје.

Како бисмо то могли рећи укратко?

Да се освети цео човек, и душа и тело, да буде свет као што је Бог свет.

Да ли је правилно вршити свету тајну миропомаза-ња одмах после крштења?

Правилно је према Светом писму и према Светом предању. јер крштење водом означава очишћење, а миропомазање означава освећење Духом Светим. Читајте ове одељке: I Јн. II, 20—27; II Кор. I 21—22; Дела ап. VII, 14—16. Једно од другога не треба одвајати (читајте такође књигу Изласка XXIX, 4—7).

Да ли свету тајну миропомазања врши свештеник?

Да, али не без учешћа епископа у њој.
Епископи припремају и освећују свето миро, без кога свештеник не може свршити свету тајну миропомазања.

Да ли је у Старом завету постојала пракса као праслика свете тајне миропомазања?

Да. Стари цареви су били помазивани (I Самуилова X, 1; XVI, 13, Пс. LXXIX, 20). Сада су сви хришћани миропомазани, јер нас је Христос учинио да будемо **„свештеници и цареви пред Богом Његовим Оцем"** (Открив. I, 6).

СВЕТА ТАЈНА ПРИЧЕШЋА

Шта је света тајна причешћа?

То је света тајна у којој побожни хришћани под видом хлеба и вина примају истинито тело и крв Господа нашег Исуса Христа.

Ко је установио свету тајну причешћа?

Господ наш Исус Христос пред својим ученицима на последњој вечери, уочи свога страдања и смрти.

Како је Он установио ову свету тајну?

То је описано у св. Јеванђељу: **„И кад јеђаху, узе Исус хлеб и благословивши га преломи га и даваше ученицима, говорећи: узмите, једите ово је тело моје. И узе чашу и давши хвалу даде им говорећи: пијте из ње сви; јер је ово крв моја новога завета која ће се пролити за многе ради отпуштања греха"** (Мат. XXII, 26—28).

За време кога богослужења се у цркви припрема и прима света тајна причешћа?

За време најважнијег црквеног богослужења, које се зове Света литургија.

Зашто је света литургија најважнија од свих црквених богослужења?

Зато што она приказује читаву драму Христова живота од Његовог рођења до Његовог вазнесења на небо.

Који је најважнији моменат на светој литургији?

Освећење хлеба и вина које врши епископ или свештеник.

Зашто се ова света тајна врши непрестано у цркви?

Зашто је Христос заповедио: **„Ово чините за мој спомен"** (Лк. XXII, 19).

Зашто је потребно да се причешћујемо?

Зато што од тога зависи наш вечни живот. Христос је рекао: **„Ко једе моје тело и пије моју крв има живот вечни, и ја ћу га васкрснути у последњи дан"** (Јн. VI, 54).

Какве су последице непримања причешћа?

У том случају смо у смртној опасности, јер је Господ рекао сасвим јасно: **„Ако не једете тела Сина Човечјега и не пијете крви Његове, нећете имати живота у себи"** (Јн. VI, 53).

Како треба да се припремамо за свету тајну причешћа?

Постом и молитвом, исповедањем својих грехова и опраштањем онима који су се о нас огрешили.

Шта примамо кроз свету тајну причешћа?.

Примамо самога живога Христа у себе, и тако сједињени с Њим, имамо вечни живот, према Његовим речима: **„Ко једе моје тело и пије моју крв стоји у мени и ја у њему"** (Јн. VI, 56). **„Ко једе мене и он ће живети мене ради"** (Јн. VI, 57)

Може ли се то објаснити неким упоређењем?

Деца узимају млеко од својих мајки, које је у ствари материно тело и крв, али том храном тела расту. Слично ми у св. причешћу узимамо тело и крв Христову и том храном наше душе расту и сазревају.

Шта би се још могло рећи о овој храни наших душа?

Наша тела су од земље, стога се хране земаљском храном, али су наше душе од небеске суштине, стога се морају хранити небеском храном. И Христос је рекао за Себе: **„Ово је хлеб који је сишао с неба"** (Јн. VI, 58).

Колико би пута требало да се причешћујемо?

Најмање четири пута годишње (у току четири поста). Али је препоручљиво приступити св. причешћу што чешће, што је у зависности од приправности причесника. Особито је важно причешћивање у болести.

Коју молитву треба да изговоримо пре примања свете тајне причешћа?

„Верујем, Господе, и исповедам да си Ти заиста Христос, Син Бога живога, који си дошао у свет да спасеш грешнике од којих сам први ја. Још верујем да је ово истинито и пречисто тело Твоје и да је ова сама пречиста крв Твоја.

Стога Ти се молим: помилуј ме и опрости ми сагрешења моја, учињена хотимично или нехотимично, речју, делом, свесно и несвесно, и удостој ме да се без осуде причестим светим Тајнама Твојим за оп-роштење греха и за живот вечни"

СВЕТА ТАЈНА ПОКАЈАЊА

Шта је света тајна покајања?

То је света тајна кроз коју се опраштају наши греси, ако се исповеде, и кроз коју добијамо измирење с Богом.

Који се греси опраштају кроз свету тајну покајања, а који не?

Сви греси које смо учинили после крштења и које смо исповедили свештенику и за које смо се покајали.

Ипак не може бити опроштен наследни грех само покајањем без крштења. Такође неки смртни греси не могу бити опроштени **„ни на овом, ни у будућем свету"** према Христовим речима (Мат. XII 31).

Шта је потребно за ову Свету Тајну?

Исповедање грехова. пред свештеником, после кога свештеник чита молитве и у име Свете Тројице разрешава лице које се каје.

Како знамо да су лицу које се каје греси опроштени?

Знамо из Светог писма и Светог предања. Христос је опростио грехе покајнику, а исто су то чинили и апостоли. Из Светог предања знамо за многе примере грешника, који су се покајали за своје грехе, поправили се у животу и постали светитељи.

Ко је дао власт епископима и свештеницима да опраштају грехове?

Сам Господ Исус Христос, који је рекао својим апостолима: **„Примите Духа Светога. Којима опростите грехе, опростиће им се; и којима задржите, задржаће се"** (Јн. XX, 22—23).

Ако је некоме ко се огрешио опроштено од стране онога о кога се огрешио, да ли је потребно да такав иде и код свештеника ради исповести?

Препоручљиво је, јер сваки грех који смо нанели људима, нанели смо исто тако и Богу. Нема греха који не вређа Бога. Стога је потребно да идемо увек код Божјег свештеника ради исповести и опроштаја.

С каквим духовним расположењем треба да идемо код свештеника на исповест?

С искреним кајањем и скрушеним срцем; исто тако са осећањем праштања свима који су се о нас огрешили, и са одлуком да се покоравамо свештенику који врши исповест уколико наложи епитимију.

Какву епитимију (казну) може свештеник да нам наложи?

Различиту епитимију, према озбиљности наших грехова, нпр. да постимо, да се молимо, да дамо накнаду некоме кога смо оштетили, да чинимо дела милосрђа, или, чак, да не приступамо светој тајни причешћа за извесно време.

Да ли треба да приступамо често светој тајни покајања?

Што чешће то боље. Неопходно је исповедати се пре приступања светој тајни причешћа. Крајње је нужно у болести јер не знамо време своје смрти. Стога је потребно да буде.мо спремни, сасвим спремни да се сјединимо с небеском Божјом породицом, као покајана, ослобођена од греха и благословена деца Божја.

СВЕТА ТАЈНА СВЕШТЕНСТВА

Шта је света тајна свештенства?

То је света тајна у којој Дух Свети кроз полагање руку епископа даје благодат и право ономе који се рукополаже за епископа или свештеника да свршава остале свете тајне и да руководи верским животом људи.

Колико има степена у светој тајни свештенства?

Три степена: епископ, свештеник и ђакон.

Каква је разлика у ова три степена свештенства?

Епископ може да свршава. свих седам светих тајана, свештеник све осим св. тајне свештенства, а ђакон помаже епископу и свештенику, али сам не може свршавати ниједну од светих тајана.

Који су нижи чинови у Православној цркви?

Чтеци, ипођакони и ђаконисе.

Ко рукополаже епископа?

Два или више епископа.

Ко рукополаже свештеника?

Епископ.

Чији су наследници епископи?

Епископи су наследници апостола.

Ко је установио у Цркви јерархију?

Сам Господ Христос као први Првосвештеник (Јевр. V, 4—6). Он, као извор сваке власти и права у Његовој Цркви, дао је апостолима власт да уче, исцељују и опраштају грехе.

Шта онда представља целину јерархије?

Најпре Христос као вечни Првосвештеник и глава Цркве, онда од Њега апостоли, па од апостола епископи, и од епископа свештеници и ђакони.

Зашто је неопходно полагање руку у овој светој тајни?

То су најпре чинили апостоли (I Тим. IV, 14; V, 22.). Полагање руку у овој светој тајни преноси се на лице које се рукополаже духовна сила и тако се постиже законита веза црквене власти и свештенослужења

Да ли може постојати црквена заједница, а да не признаје и да се не покорава епископу?

Не може постојати, јер се таква црквена заједница одељује од тела Васељенске православне цркве и лишава себе благодати Божје.

Зашто зовемо свештеника „Оцем"?

Зато што смо преко свештеника у светој тајни крштења препорођени у децу Божју; преко њих у светој тајни причешћа добијамо небеску храну (Христово тело и крв); у светој тајни покајања преко њих добијамо опроштење од својих грехова, а у осталим светим тајнама нарочите дарове Светог Духа. Поред тога, свештеници се за нас непрестано моле, уче нас, саветују, опомињу нас и нама руководе. Према томе, они су заиста наши духовни оци. Свакако они морају бити достојни тог имена и те велике службе.

СВЕТА ТАЈНА БРАКА

Шта је света тајна брака?

Света тајна брака или венчање је света тајна кроз коју Свети Дух сједињује у једно биће хришћана и хришћанку који пред свештеником непоколебљиво изјаве да ће се цео свој живот узајамно волети и једно другом бити верни, и који примају благослов за рађање и васпитање деце.

Како је Бог благословио прву брачну заједницу?

Господ Бог је у Рају благословио наше прародитеље Адама и Еву и рекао им: **„Рађајте се, и множите се и напуните земљу"** (Постање, I, 28).

Какво је ово јединство мужа и жене у браку?

То је нешто најближе од свих људских односа, јер је речено: „Човек ће оставити оца свога и матер своју, и прилепиће се жени својој, и биће двоје једно тело" (Постање, II, 24).

Да ли је Господ Христос потврдио овај стари закон о браку?

Да. Он је поновио исте речи Старога завета, и говорећи против развода брака, додао: **„Што је Бог саставио, човек да не раставља"** (Мат. XIX, 6).

Да ли је Господ Христос осветио брак?

Он је осветио брак Својим присуством на свадби у Кани Галилејској и претварањем на тој свадби воде у вино (Јн. II).

Да ли је Он тиме дао дубљи смисао браку?

Да, исто као што се вода променила у вино, тако се Његовим присуством телесна љубав мења у духовну љубав двеју душа.

Да ли је Нови завет унео неку промену у погледу рађања деце?

Рађање деце у прехришћанском времену имало је за циљ **„напунити земљу"**, док хришћански брак има за циљ напунити Христову Цркву и на земљи и на небу, коначно — напунити Рај.

Има ли хришћански брак неки дубљи симболички значај?

Има. Свети ап. Павле упоређује брачну везу мужа и жене с везом Христа и Његове Цркве: „Муж је глава жене као што је Христос глава Цркве". Као што човек и жена у браку постају једно, тако су једно и нераздвојни Христос и Његова Црква.

СВЕТА ТАЈНА ЈЕЛЕОСВЕЋЕЊА

Шта је света тајна јелеосвећења?

Света тајна јелеосвећења састоји се из молитава свештеника и помазивања болесника освећеним уљем, кроз које делује Божја благодат за оздрављење болесника.

Шта овде значи болест?

Обољење душе или тела.

Како делује Божја благодат у овој светој тајни?

Она лечи тело од његових немоћи и душу чисти од њених грехова.

Од ког се времена ова тајна вршила у Цркви?

Од Христовог времена. По заповести Христовој апостоли су ишли да проповедају Јеванђеље, и, међу другим људима, **„помазивали јелејем многе болеснике и лечили их"** (Марко VI, 13).

Како је пренесено вршење ове свете тајне на епископе и свештенике?

Заповешћу апостола. Свети ап. Јаков пише сасвим јасно: **„Болује ли ко међу вама, нека дозове старешине црквене, те нека читају молитву над њима и нека га помажу уљем у име Господње. И молитва ве ре помоћи ће болеснику, и подигнуће га Господ, и ако је грех учинио опростиће му се"** (Јак. V, 14—15).

Да ли се света тајна јелеосвећења врши само над тешким болесницима и онима који умиру?

Не, ова чудотворна света тајна врши се и над онима који су лакше болесни.

УЧЕЊЕ ИСТОЧНЕ ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ О СВЕТИМ ТАЈНАМА

Скица седам тајана које обухватају и освећују свако људско биће

ЦРКВА КАЖЕ:	СВЕТ КАЖЕ:
I. Крштење: очишћење људи од свих грехова (понирање), што се подудара са световним учењем о чистоћи	ВОДА
II. Миропомазање: оснажење, просвећење Духом Светим, које се подудара са световним тражењем образовања и васпитања	САЗНАЊЕ
III. Причешће: Храњење душе Божјим хлебом и вином, које одговара физичкој потреби за исхраном	ХРАНА
IV. Брак: Самопредавање - суделовање, које одговара друштвеној. помоћи и размножавању	ДОБРОЧИНСТВО
V. Покајање: Самоосуда, прање сузама личних грехова, што одговара световном учењу о правди	ПРАВО
VI. Јелеосвећење: Лечење душе, које одговара медицинском лечењу; Болнице	ЗДРАВЉЕ
VII. Рукоположење („Свети чинови") управљање - руковођење ка Богу, што одговара потреби за поретком, влашћу и службом у друштвеном животу	

ГЛАВА IV

СТАРОЗАВЕТНИ БОЖЈИ ЗАКОН

Постоје три Божја закона:
Најстарији,
Стари, и
Нови или последњи.
Најстарији Божји закон није био писан. Он је упечаћен у људска срца и савести, као што каже св. апостол Павле о незнабошцима, који иако **„не имајући закона, сами од себе чине што је по закону; они не имајући закона сами су себи закон"**, наиме, **„закон је написан у њиховим срцима, будући да им савест сведочи"** (Рим. I, 19—20; II, 14—15).
Овај најстарији написани закон је општи за све потомство Адамово. Он је такође преношен усмено са генерације на генерацију преко праотаца и сачуван је као Свето предање кроз многе векове.
Али непрестаним утицајем Сатане и због људске изопачености, овај основни и природни закон је ишчезавао из људских срца. Стога је Бог преко Мојсија, око петнаест векова пре Христа, предао писани закон. Овај писани закон зове се Старозаветни Божји закон.
Ниједан од ова два закона није могао да спасе људски род од три главна зла: од Сатане, од греха и од смрти. Они су били само припремни закони за нови или последњи закон Божји. И овај нови и последњи закон Божји је дат преко Господа нашег Исуса Христа.

Шта је Старозаветни Божји закон?

То је закон који је Бог дао преко Мојсија на брду Синају написан на две камене таблице и који је садржавао десет заповести.

Како гласе ових десет заповести?

1. Ја сам Господ Бог Твој; немој имати других богова осим мене.
2. Не прави идола нити каква лика од онога што је горе на небу, или доле на земљи, или у води испод земље. Немој им се клањати нити им служити.
3. Не узимај узалуд имена Господа Бога свог.
4. Сећај се дана одмора да га светкујеш; шест дана ради и сврши све своје послове, а седми дан је одмор Господу Богу твоме
5. Поштуј оца свога и матер своју, да ти добро буде и да дуго поживиш на земљи.
6. Не убиј.
7. Не чини прељубе.
8. Не кради.
9. Не сведочи лажно на ближњега свога.
10. Не пожели куће ближњега свога, не пожели жене ближњега свога, ни слуге његовог, ни слушкиње његове, ни вола његовог, ни магарца његовог, нити ишта што је ближњега твога.

Како је било изложено ових десет заповести на две таблице?

На првој каменој таблици биле су написане четири заповести које уређују наше односе према Богу; а на другој каменој таблици било је написано шест заповести које уређују наше односе према човеку.

ПРВА ЗАПОВЕСТ БОЖЈА

Шта нам је наређено првом заповешћу Божјом?

Да верујемо у једнога Бога, који је једини истинити Бог, и да одбацимо веровање у многе богове као грех и обману.

Није ли било природно за људе у оно време да верују у једнога Бога као што је и данас за нас?

Било је природно у почетку, али умножавањем људских грехова и преступа помрачена је људска свест и људи су фантазијом измислили многе богове према својим страстима и утицајем Сатане.

Како грешимо против вере у једнога Бога?

1. Обожавањем тзв, великих људи уместо Бога;[1]
2. Обожавањем ствари уместо Бога, било Божјих створења или људских дела;[2]
3. Допуштањем да у наша срца уђе сумња о постојању Бога;[3]
4. Учењем о Богу које се разликује од вере наших отаца;[4]
5. Одвајањем од Васељенске цркве;[5]

Да ли ова заповест забрањује да поштујемо свету Дјеву Марију, анђеле и светитеље?

Не забрањује, јер их не обожавамо као Бога, већ их поштујемо као најдостојније чланове Божје породице.

Зашто се онда молимо светитељима?

Зато што је речено да Бог испуњава вољу оних који Њега љубе. Светитељи су највећи љубитељи Бога. Њиховим посредништвом Бог нам помаже, а то знамо из искуства.

ДРУГА ЗАПОВЕСТ БОЖЈА

Шта нам је наређено другом заповешћу Божјом?

Да не обожавамо никога другог осим једнога Бога. Као што је раније речено, забрањује нам се да обожавамо ма које створење Божје или дело људско као Бога. Бог је изнад свих својих и људских дела.

Зашто онда поштујемо иконе?

Ми поштујемо иконе као благословене представе јединог живог Бога, Његових анђела, светитеља и мученика, који су наши пријатељи и посредници.

Када се молимо пред иконом, коме се молимо?

Живоме светитељу на небу, чије је лице изображено на икони, а преко светитеља једноме Богу, Цару свих светитеља.

Када целивамо икону, шта целивамо?

Нашим уснама целивамо лик светитеља, а нашим мислима и срцима целивамо правог светитеља као живу и стварну личност у Небеској цркви.

Ко приговара Православној цркви због поштовања и молитава упућених светитељима?

Искључиви протестанти, који нису имали духовног искуства у заједничарењу са светитељима и који не разумеју да је главно Христово дело у томе да од верних и препорођених људи створи породицу Божју са најближим односима и додиром Божје деце на небу и Божје деце на земљи.

---

[1] Као што су Римљани обожавали своје императоре;
[2] Обожавање сунца, звезда и природе уопште;
[3] То се зове скептицизам;
[4] То се зове јерес;
[5] То се зове раскол.

Како се још греши против вере у једнога Бога?

Када поступамо тако да нам стомак постане бог прекомерним једењем и пијењем (Филип. III, 19), или новац, или имање (Кол. III, 5), или наша сопствена личност, или држава, или нација, цивилизација и др.

ТРЕЋА ЗАПОВЕСТ БОЖЈА

Шта нам је наређено трећом заповешћу Божјом?

Да не помињемо име Божје узалуд и у непристојним разговорима.

Шта нам је нарочито забрањено овом Божјом заповешћу?

Забрањено је:
Да се служимо непристојним речима кад говоримо о Богу;
Да се служимо именом Божјим ради потврђивања безначајног причања или чак и лажи;
Да говоримо просте, срамне речи и да се кунемо;
Да кршимо завет дат Богу заклетвом.

Како треба да помињемо име Божје?

Ретко, само у молитви и увек са великим поштовањем, јер то је најсветије име од кога демони дрхте, којим се благосиљају личности и ствари, лече болести и освећују уста која га изговарају.

ЧЕТВРТА ЗАПОВЕСТ БОЖЈА

Шта нам је наређено четвртом заповешћу Божјом?

Да празнујемо Божји дан као дан одмора.

Шта значи субота на оригиналном језику?

Значи дан одмора, јер за шест дана[6] је Бог створио небо и земљу, а седмог дана се одморио.

Зашто признајемо недељу као дан одмора?

Зато што је Господ наш Исус Христос у Недељу васкрсао из мртвих, докле је у суботу деловао у Аду, проповедајући Јеванђеље умрлима и спасавајући их.

Који је био дан одмора за Христа?

Недеља, када је задобио победу над последњим непријатељем, тј. над смрћу. На Велики петак је победио наше грехе, у суботу је победио царство Сатане у Аду а у Недељу победио је смрт Својим Васкрсењем. Тако се славно завршило дело људског спасења. И тек тада се Он одмарао. Стога је Недеља Његов и наш дан одмора.

Како треба да празнујемо недељу као свети дан?

Радосно, због Христове победе над смрћу;
Уздржавањем од свакодневних послова;
Молитвом у дому и у храму;
Читањем Светог писма и других духовних књига;
Размишљањем о својим делима и мислима из прошлих шест дана;
Посећивањем болесника и делима милосрђа;
Одмарањем и унутарњим слављењем Бога, Пресвете Богородице, анђела и светитеља.

---

[6] Али ово једно да вам не буде непознато, љубазни, да је један дан пред Господом као хиљада година, и хиљада година као један дан. (II Посл. Петр. 3,8; Псал. 90,4)

ПЕТА ЗАПОВЕСТ БОЖЈА

Шта нам се наређује петом заповешћу Божјом?

Да поштујемо свог оца и своју матер.

Како треба да поштујемо своје родитеље?

Треба да их ценимо, да слушамо њихове савете, да будемо пажљиви према њиховим искуствима, да им будемо захвални и да их волимо као што они нас воле; да. их помажемо у старости, а после њихове смрти да их се сећамо у молитвама и да чинимо доброчинства за њихов помен.

Зашто треба толико да поштујемо своје родитеље?

Прво, из јасних разлога: преко њих Бог нам је дао живот и биће, њиховом самопрегорном бригом и непроцењивим старањем и жртвама ми смо одрасли и васпитани.

Друго, јер наши родитељи као једно тело симболишу Бога Оца, као што ми симболишемо Бога Сина. Тако су наши односи према нашим родитељима симбол наших односа према Богу, Светој Тројици у Јединици.

Треће, како ми поштујемо или не поштујемо своје родитеље, тако ће и наша деца да нас поштују или не поштују, као што доказује дуго искуство рода људског.

Каква је казна због непокоравања овој заповести Божјој?

Врло тешка. У Старом завету Бог је наредио да ће онај **„ко псује свога оца или своју матер бити погубљен"** (Изл. XXI, 17*).* Ноје је проклео Хамово потомство, јер се Хам наругао голотињи свога оца. Такође је Авесалом кажњен страшном смрћу, јер се побунио против свога оца цара Давида (II Самуил. XVIII, 9).

Има ли у Светом писму примера да су благословена деца која слушају своје очеве?

Врло много. Диван је пример синова и унука Рахавових, који су послушали заповести својих отаца да не пију вина, због чега их је Бог благословио (Јерем. XXXV, 6, 19).

Да ли је Господ Исус поштовао ову заповест?

Јесте, и делима и речима (Мат. XV, 3—7; Лк. II, 51; Јн. XIX, 26).

Да ли нас поштовање родитеља помаже у нечем другом?

Да, поштовањем родитеља ми се вежбамо и спремамо на поштовање ауторитета, било духовних, било световних.

ШЕСТА ЗАПОВЕСТ БОЖЈА

Шта нам је забрањено шестом заповешћу Божјом?

Забрањено је да убијамо свога ближњега из зависти, или мржње, или због користи, или због освете.

Зашто је забрањено убијање ближњега?

Бог је створио човека по својој слици и Он му је дао живот. Следствено: убијањем човека устајемо против Божјег подобија у њему и против Божје својине. Што не можемо дати, немамо право ни одузимати.

Како треба да гледамо на самоубиство?

Оно је равно убиству. Наш живот не припада нама већ Богу.

Шта треба да мислимо о убиству у рату?

Постоје различите врсте рата. У Старом завету је често говорено о рату као **„Божјем рату"**. Под овим се разуме рат за правду против ужаса неправде. У таквом рату оправдано је убијање и сматрано заслугом бити убијен (Изл. XIV, 13—14; XXXI, 6—8; II Днев. XX, 15).

Постоје ли различите врсте убица у мирном времену?

Постоје убице тела и убице душа. Убице душа су о.ни који убијају људске душе кварећи их и одвајајући их од Бога, будући да су сами искварени и безбожни.

Зашто су двобоји забрањени?

Јер који учествују у двобоју не поштују ни црквене ни државне законе. У двобоју може невина страна да буде убијена, а крива да буде поштеђена.

Како да схватимо библијско одобрење двобоја између Давида и Голијата?

То није био двобој због личних размирица између Давида и Голијата, већ борба између војске истинитог Бога и војске Божјих непријатеља, идолопоклоника. Давид је ишао против заштитника незнабоштва и Божјим надахнућем и Божјом силом је победио. То нам је дивна поука о Божјем руковођењу и Његовој моћи, и нема сличности с обичним двобојима.

Ко је најстарији и највећи убица у свету?

Ђаво, за кога је Христос рекао: **„Он је убица од почетка"** (Јн. VIII, 44). Да га Бог не спречава, он би поубијао сва људска бића. Остале људске убице су оруђа и инструменти ђавола.

Из којих мотива ђаво жели истребљење људског рода?

Из мржње и злобе, јер он зна да је људима одређено да наследе Царство небеско које је лудо изгубио. Стога се ђаво и зове човекомрзац.

Из којих мотива Бог штити и чува људске животе?

Из љубави према људима. Стога се Бог зове Човекољубац.

СЕДМА ЗАПОВЕСТ БОЖЈА

Шта се забрањује седмом Божјом заповешћу?

Забрањује се незаконити полни однос, као: прељуба, полни однос пре брака и друге врсте „ниских склоности", које природно употребљавање тела **„мењају у противприродно"**, као што каже св. ап. Павле (Рим. I, 26).

Шта је циљ ове Божје заповести?

Да се сачува светост, чистота, срећа и циљ брачног живота.

Шта је узрок нарушавања ове свете заповести?

Пре свега, замке Сатане, који је непријатељ сваке чистоте и светости, и који мрзи размножавање људског рода и пораст Божје духовне породице, тј. Цркве.

Друго, незнање људи и жена који пожудно гледају у тела једни другима уместо у душе, и мало знају о људима и женама као духовним бићима и Божјој деци. Ово незнање је последица рђавог васпитања и утакмице у друштвеним изопаченостима.

С којим је грехом прељуба упоређена у Библији?

Кроз цео Стари завет идолопоклонство се зове прељубом, браколомством, блудом. А идолопоклонство спада у највећи грех против Бога.

Који су плодови блуда?

Пропадање тела и душе, самообмана, одвратне болести, душевна узмиреност, нервоза, несрећа, болесна и саката деца, очајање, и на крају лудило.

ОСМА ЗАПОВЕСТ БОЖЈА

Шта се забрањује осмом заповешћу Божјом?

Забрањује се да крадемо. Лице које краде зове се лопов. Нама је забрањено да будемо лопови.

Шта се зове крађом?

Тајно узимање имовине која припада ближњем или друштву;
Отворена пљачка насиљем нечије имовине;
Лагање сиромашних и невештих у куповини или продаји;
Избегавање дужности у јавној служби и мањи рад него што се тражи и него је плаћен;
Живот од преваре, обмане и фалсификовања.

Шта од нас Бог очекује да чинимо у позитивном правцу у односу на ову заповест?

Да поштујемо свачију имовину, да будемо поштени и праведни у свим својим пословима: да живимо од свог сопственог рада и да помажемо наше ближње који су мање сретни, да будемо верни и марљиви у јавним службама и да евентуално више радимо него што се од нас тражи.

ДЕВЕТА ЗАПОВЕСТ БОЖЈА

Шта се забрањује деветом заповешћу Божјом?

Забрањује се да говоримо лаж о својим ближњима, било тајно, било јавно, или пред судом.

Која је лаж најопаснија?

Лажно сведочење против човека на суду када се лажно кунемо именом Божјим.

Какве су последице лажног сведочења?

Материјална и морална штета лица које је лажно оптужено, али још је већа штета лажном сведоку. Јер говорећи лаж, он замрачује, трује и разара своју сопствену душу.

Да ли је могуће да лажни сведок не буде откривен и кажњен?

Не. Јамац за ово је сам Бог, који каже: **„Нема ништа скривено што се неће открити, ни тајно што се неће дознати"** (Мат. X, 26).

Који је класични пример из историје хришћанства о истини која је била откривена?

Када су стражари гроба Христовог дошли старешинама свештеничким и вођама и рекли им о Христовом васкрсењу, **„они им дадоше довољно новаца говорећи: кажите, ученици његови дођоше ноћу и украдоше га докле смо ми спавали"** (Мат. XXVIII, 11—15). Али ова лаж није успела у прикривању чињенице о Христовом васкрсењу, већ је покрила лажове вечним срамом.

Да ли су апостоли опомињали хришћане против говорења неистине?

Као главни борци за оваплоћену Истину, апостоли су говорили врло оштро против лажи. Тако св. ап. Јаков пише: **„Ако неки од вас мисли да верује, и не зауздава језика свога, него вара срце своје, његова је вера узалуд"** (Јак. I, 26). Читај што каже и св. ап. Петар (I Петр. Ill, 10).

Одакле све лажи и преваре извиру?

Од Сатане кога Господ Исус Христос назива: **„Лажљивац и отац лажи"**. **„Када говори лаж, своје говори"** (Јн. VIII, 14).
Стога сви људи који лажу говоре у име Сатане, а не у име Божје.

ДЕСЕТА ЗАПОВЕСТ БОЖЈА

Шта се забрањује десетом заповешћу Божјом?

Себичне жеље и неправедне жудње за нечим што припада нашим ближњим.

Зашто се забрањују жеље докле још нису постале дела?

Зато што рђаве жеље производе рђава дела. Наше срце је радионица свега што мислимо, говоримо или чинимо. Наш Господ Исус Христос је рекао: **„Из срца излазе зле мисли, убиства, прељубе, блуда, крађе, лажна сведочанства, хуле на Бога. Ово је што погани човека ..."** (Мат. XV, 19, 20).

Имају ли смисла наше жеље за имовином ближњег?

Нимало. Овим жељама мислимо да градимо своју срећу на несрећи свог ближњег. Стога су овакве жеље потпуно безумне.

Како можемо спречити овакве рђаве жеље?

Контролисањем својих жеља, чишћењем срца молитвом и страхом Божјим, исповешћу пред свештеником свих наших грешних жеља, сећањем на смрт и Страшни суд Божји на коме ће свако добити награду **„према својим делима"**.

ГЛАВА V

НОВИ БОЖЈИ ЗАКОН

Шта је нови Божји закон?

То је закон који је откривен и предан преко Исуса Христа, Сина Божјег, Месије.

Како се још зове овај нови закон?

Последњи закон Божји.

Зашто?

Зато што је то последњи закон Божји и други неће бити дат до краја света.

Како се још зове овај нови закон?

Унутарни закон Божји, јер се односи на најунутарњије мотиве свих наших спољних делатности.

Како онда да назовемо Христов закон?

Нови, крајњи, или унутарњи закон Божји, доследно, најсавршенији и једино спасавајући божански закон.

Зашто Бог није дао преко Мојсија исти закон као преко Христа?

Из истог разлога и кога ми учимо децу да ово чине, а оно не, као азбуку правилног руковођења, без улажења и објашњавања деци невидљивих мотива за овакве делатности. Ово св. ап. Павле објашњава речима: **„И ја браћо, не могох с вама говорити као с духовнима, него као с телеснима, као и с малом децом у Христу. Млеком вас напојих пре него јелом."** (I Кор. III, 1, 2).

Какве су разлике између спољњег закона датог преко Мојсија и унутарњег закона датог преко Исуса Христа?

Спољни закон је дат као припремни једном малом пастирском племену, док је унутарњи закон дат свима народима на земљи, који су везани међусобно у једну духовну и заједничку Божју породицу драгоценом крвљу самога Христа

1. ДВЕ НАЈВЕЋЕ ЗАПОВЕСТИ НОВОГ ЗАКОНА

Које су две највеће Христове заповести, или заповести новог и последњег закона Божјег?

Прва је ова заповест:

„Љуби Господа Бога свога свим срцем својим, и свом душом својом, и свом мисли својом, и свом снагом својом;"

И друга је као и ова:

„Љуби ближњега свога као себе самога" (Мат. XXII, 37—40; Мк. XII, 30—31).

Шта је рекао Христос о величини ових двеју заповести?

Он је рекао: **„О овим двема заповестима виси цео закон (стари) и пророци".** Он је такође рекао: **„Од ових нема веће заповести".**

Да ли то значи да је стари закон од десет Божјих заповести постао безначајан и поништен пошто су проглашене ове две заповести?

Не. То само значи да љубав према Богу и према ближњему усавршава цео стари закон, као што апостол каже: **„Љубав је испуњење закона".** (Рим. XIII, 10). Другим речима: љубав је изнад свих заповести и забрана, јер она обуздава више него што се тражи и чини више него што се очекује.

Шта то значи љубити Бога?

То значи волети Га више свега, више него себе, или породицу, или свет, или ма шта у свету.

Шта значи љубити Бога свим срцем својим?

То значи пренети сва осећања свога срца у једно осећање љубави према Богу.

Шта значи љубити Бога свом душом својом?

То значи расветлити и загрејати сву своју душу љубављу према Богу.

Шта значи љубити Бога свом мишљу својом?

То значи управити све своје мисли на мисао љубави према Богу.

Шта значи љубити Бога свом снагом својом?

То значи усмерити све снаге своје воље на дело које је угодно Богу, нашој љубави.

Шта значи друга заповест новог закона: „Љуби ближњега свога као себе самога"?

Пре свега, то значи да је потребно да љубимо Господа Исуса Христа, Савршеног Човека, као ближњега нама најмилијег и најближег, а кроз Њега и све друге наше ближње.

Да ли је наша љубав према Исусу Христу укључена у прву заповест?

Заиста јесте, али се ту подразумева љубав према Њему као Богу, у исто време са Оцем и Духом Светим, а овде се подразумева љубав према Њему као човеку, правом обрасцу истинитог човека, **„најплеменитијем од синова људских"**.

Да ли је Господ Исус Христос говорио о дужности љубави према Њему?

Да, врло упечатљиво. Он је рекао: **„Ко љуби оца или матер више него мене, није мене достојан: и ко љуби сина или кћер више него мене, није мене достојан."** (Мат.X,37).
Исто тако је рекао: **„Ко љуби мене и Отац мој љуби њега. Ко мрзи мене, мрзи и Оца мога"** (Јован XV, 23)
„Сам вас Отац љуби, јер сте љубили мене" (Јован XV, 27).
Он је питао Петра: **„Симоне, сине Јонин, љубиш ли ме"** (Јован XXI, 15).
Ово питање Он поставља свакоме од нас: **„да ли Ме љубиш?"**
И св. ап. Павле каже: **„Ако ко не љуби Господа Исуса Христа, да буде проклет!"** (I Кор. XVI, 22).

Шта се онда може рећи о нашој љубави према другим људима?

Исто као што љубимо Бога преко Исуса Христа исто тако љубимо и људе преко Исуса Христа.

Да ли је онда наша љубав према Исусу Христу темељ наше љубави према Богу и људима?

Јесте, јер ако љубимо своју Љубав, Христа, љубимо и све које Он љуби и за које је Он умро. Тако. нас обе заповести обавезују да љубимо Исуса Христа, љубљеног Посредника између Бога и људи. Без љубави према Њему, наша љубав према Богу и према људима не може бити права и потпуна.

Шта је још речено о љубави у Новом завету?

Заиста врло много. На пример: Наше знање о Богу зависи од наше љубави према Богу: **„Сваки који љуби ... познао је Бога, а који не љуби, не познаје Бога, јер је Бог љубав"**. Такође наш мир зависи од наше љубави према Богу: **„Бог је љубав и онај ко пребива у љубави, пребива у Богу и Бог у њему"**, и **„ у љубави нема страха"** а где нема страха ту је мир. Такође наша снага и срећа, а изнад свега наше спасење и вечни живот зависе од наше љубави према Богу и нашој браћи.

Који је видни изражај наше љубави према Богу?

Молитва и испуњење воље Божје.

Који је практични изражај наше љубави према ближњему?

Доброчинство. Другим речима: милосрдна дела, речи, мисли и молитве, све и увек у име Господа нашега Исуса Христа и Њега ради.

2. О МОЛИТВИ

Шта је хришћанска молитва?

То је начин нашег додира с Богом, кроз који изражавамо своју веру, наду и љубав.

Какве врсте молитве имамо?

Четири врсте: Унутарња молитва, Спољна молитва, Лична молитва и Заједничка молитва.

Шта је унутарња молитва а шта спољна молитва?

Унутарња молитва се још зове и умна молитва. Она се. врши у ћутању. Спољна молитва се говори гласно.

Како често треба да се молимо?

То зависи од тога колико љубимо Бога. Што више волимо Бога, ми смо у чешћем додиру с Њим. Најдостојнији су они који се непрестано моле Богу, према Христовој речи **„треба се непрестано молити"** (Лук. XVIII, 1).

Како је могуће молити се непрестано?

Молити се непрестано могуће је умно или на унутарњи начин. Можемо упућивати Богу своје нечујне молитве чак и када путујемо или када радимо: хвалећи Га, славећи Га, или призивајући Његову помоћ.

Која је најкраћа нечујна молитва?

„Господе Исусе смилуј се на мене!"

Шта је лична а шта заједничка молитва?

Када се човек моли насамо, у себи или нечујно, то је лична молитва. Када се он придружује молитви других људи у цркви или на неком другом месту, таква се молитва зове јавна молитва.

Које су од ових молитава обавезне за сваког хришћанина?

Обе су обавезне за сваког хришћанина. Потребно је да се молимо тајно у себи, а такође јавно и гласно. Када смо насамо, треба да се молимо свугде, а треба да се молимо и заједно с другим хришћанима у цркви. Светитељи чине то исто.

Које су главне мисли у свакој правилној молитви?

Свака правилна молитва обично има три дела: благодарење, мољење и слављење. Прво, благодаримо Богу за све што смо примили од Њега, друго молимо од Њега што нам је моментално потребно, и треће славимо и величамо Његову доброту, силу и славу.

3. МОЛИТВА ГОСПОДЊА

Најсавршенија молитва коју употребљавамо у дому и храму је м о л и т в а Г о с п о д њ а. Она се зове тим именом јер је њу предао својим ученицима Господ Исус Христос као образац молитве.

Како гласи молитва Господња из Јеванђеља?

„Оче наш, који си на небесима,
да се свети име Твоје
да дође царство Твоје,
да буде воља Твоја, и на земљи као и на небу.
Хљеб наш насушни дај нам данас;
и опрости нам дугове наше као што и ми опраштамо дужницима својим;
и не уведи нас у искушење, но избави нас од зла.
Јер је Твоје царство, и сила, и слава у векове векова. Амин."

Шта садржи молитва Господња?

Најпре, призив или поздрав, затим седам молби, и на крају слављење.

Како почињемо?

Почињемо призивом Бога, називајући га „Оче наш."

Зашто не кажемо „Оче мој"?

Једино нестворени, али рођени Син Божји Исус Христос има право да Бога зове „Оче мој" а ми, створени и усвојени синови и кћери Божје самопрегорном жртвом Христовом, имамо част да Његовог Оца зовемо Оче наш (Јн. I, 12).

Има ли још који разлог да зовемо Бога својим оцем?

Постоји велики друштвени разлог. Христос жели да се љубимо међусобно као браћа. Али само они који признају једнога оца, могу се сматрати браћом.

То значи: када називамо Бога својим Оцем, доследно се међусобно зовемо браћом, зар не?

Сасвим тако. Нема братства где нема заједничког очинства.

Зашто не зовемо Бога „Наш створитељ"?

Зато што је Бог створио све ствари, али Он је више него Творац, Он је Отац свих људи, који су препорођени Духом Светим и стога су постали „деца Божја". Тако више нису створења већ деца.

Зашто кажемо: „Који си на небесима"?

Зато што истинити Бог вечно борави на небу, тј. изван времена и простора, а није ограничен земљом као лажни богови идолопоклоника, поклоника природе и људи.

ПРВА МОЛБА

Која је прва прозба у молитви Господњој?

„Нека се свети име Твоје".

Какву жељу изражавамо овом молбом?

Молимо од Бога помоћ да се Његово име поштује међу људима и да се држи за свето изнад сваког другог имена у свету. У Старом завету када је Бог био познат као Творац и Судија, људима је било забрањено, **„да узимају име Божје узалуд"**. Кроз нови закон о љубави ми смо обавезни да чинимо много више, тј. да проносимо у свом животу и свугде около нас поштовање најсветијег имена свог Оца, да чак и умиремо за то име, као што су умрле миријаде хришћанских мученика.

ДРУГА МОЛБА

Која је наша друга молба у молитви Господљој?

„Нека дође царство Твоје".

Какву жељу изражавамо овом прозбом?

Молимо Божју помоћ да небеско Царство Свете. Тројице у Јединици буде остварено у нашим душама, у нашим породицама, у нашем народу и у целом свету.

Може ли се ово рећи јасније?

Као што су Отац, Син и Свети Дух једно у вечној хармонији, мира, сили и слави, тако исто желимо да наш разум, срце и воља буду јединствени, као божанска стварност чије су слике наше душе. Какав је оригинал, таква да буде и слика.
Како можемо знати да је Царство Божје дошло? **„Царство Божје је правда и мир и радост у Духу Светоме"** (Рим. XIV, 17). Када видимо да је ово остварено у нашим душама, и тако исто међу људима около нас, можемо бити сигурни да је дошло Царство Божје.

ТРЕЋА МОЛБА

Како гласи трећа молба у молитви Господњој?

„Да буде воља Твоја и на земљи као и на небу".

Какву жељу изражавамо овом молбом?

Молимо Божју помоћ да зауставимо у себи колебање између Бога и Сатане, нзмеђу добра и зла, и да се потпуним одбацивањем Сатанине воље можемо предати Очевој вољи, као што је Господ наш Исус Христос учинио молећи се у Гетсиманској башти: **„Нека буде Твоја воља, а не моја".** (Марко, XIV, 36).

Зашто кажемо: „Као што је на небу"?

Зато што се на небу анђели и светитељи свим срцем и пуним радости покоравају вољи Божјој Божја воља је њихова воља, што их чини вечно срећним. То је оно што ми молимо и за нас на земљи.

ЧЕТВРТА МОЛБА

Како гласи четврта прозба у молитви Господњој?

„Хлеб наш насушни дај нам данас".

Какву жељу изражавамо овом прозбом?

Прво, ми њом изражавамо своје уверење да без Божје силе и милосрђа не можемо живети ни један једини дан;
Друго, пошто можемо сваког дана умрети, моли.мо да нас спасе безумннх жеља да скупљамо богатства за недогледну будућност, док наши ближњи могу да умру у жељи за свакидашњим хлебом. Другим речима, молимо Бога да нам да ни више ни мање него што нам је потребно.

На коју се овде врсту хлеба мисли?

На две врсте: материјални и духовни хлеб, јер ниједан од ових не можемо добити без Божје благо-дати и милосрђа. Материјални хлеб расте из земље, а духовни долази с неба. Први је за тело, а други за душу. За материјални хлеб је Христос рекао: **„Не живи човек само о хлебу..."** (Мат IV, 4), а о духовном хлебу Он је рекао: **„Ја сам хлеб живота који сиђе с неба, ко једе од овога хлеба, живеће вечно"** (Јн. VI, 51). Тако наш насушни хлеб првенствено је сам Христос, а други хлеб је само додатак овоме.

ПЕТА МОЛБА

Како гласи пета прозба у молитви Господњој?

„И опрости нам дугове наше као што и ми опраштамо дужницима својим".

Какву жељу изражавамо овом молбом?

Молимо Божју помоћ да се савладамо и опростимо ближњима преступе које су учинили против нас, како би и Он могао опростити нама наше грехе. Речено је такође из истих усана: „Ако опраштате људима грехе њихове, опростиће и вама Отац ваш небески. Ако ли не опраштате људима грехе њихове, ни Отац ваш неће опростити вама грехе ваше". (Ма-rVI, 14, 15).

ШЕСТА МОЛБА

Како гласи шеста прозба у молитви Господњој?

„И не уведи нас у искушење."

Какву жељу изражавамо овом молбом?

Молимо Бога да се сети наших људских слабости и не шаље на нас тешке напасти ради нашег учвршћења нити да дозволи ђаволу да нас куша у невољи.

Каква је разлика између Божјег пробања и ђаволовог кушања?

Заиста врло велика. Када Бог пушта на нас разна страдања, Он то чини у намери да ојача наше врлине, као када се комад гвожђа стави у ватру и постане челик. Ђаво.

сасвим супротно, куша нас неким грехом или покором у намери да нас учини горим, нечистијим, слабијим, и на крају да нас потпуно одвоји од Бога и сасвим упропасти.

СЕДМА МОЛБА

Како гласи седма прозба у молитви Господњој?

„Но избави нас од зла".

Какве жеље изражавамо овом молбом?

Молимо Божју помоћ да нас ослободи од рђавих дела и рђавих делатеља. Као да се молимо: Сачувај нас, Оче, од рђавих дела и зашити од злотвора.

Ко је највећи злотвор од кога се молимо да нас Бог сачува?

Сатана. Сви греси и зла која из њих произилазе настају од Сатане. Стога овом прозбом молимо Бога, који је светлост и љубав, да нас нзбави од Злог, који је сам по себи тама и мржња.

ПРОСЛАВЉАЊЕ

Чиме се завршава молитва Господња?

Славословљем или доксологијом, која гласи: *„Јер је Твоје царство, и сила, и слава кроз све векове. Амин."*

Шта изражавамо овим славословљем?

Изражавамо своју веру у Бога као најмоћнијег и најславнијег Цара, који једини може испунити наше молбе. Зато Га величамо, славимо и љубимо.

Шта значи реч — Амин?

Амин је једно од Божјих имена. Господ је рекао св. ап. Јовану: **„Тако говори Амин, сведок верни и истинити, почетак створења Божјега"**. (Откр. III, 14). Ми свршавамо сваку молитву и свако благодарење Богу овим именом: Амин. То је исто као да се каже: Бог, Истина. Такође приликом изрицања заклетве, ми завршавамо са Амин, што значи: Оно што кажем је истинито као Истина, или као Бог.

4. КАРАКТЕР ХРИШЋАНИНА ПРЕМА НОВОМ ХРИСТОВОМ ЗАКОНУ

Нови или последњи закон Божји је дат људима преко Исуса Христа, оваплоћеног Бога с циљем да се у људима формира нови карактер, да постану нови људи, који су достојни да се назову децом Божјом и буду достојни да наследе небеско Царство Божје.
Овај нови карактер човека треба да буде боголикост и христоликост и треба да се развије из свих јеванђелских врлина, личних и општих.

РАЗВИЈАЊЕ ХРИШЋАНСКОГ КАРАКТЕРА

Духовни и морални карактер хришћана се развија утицајем троструких фактора.

Који су то фактори?

Послушност Христу и Његовој Цркви, лични напори у доживљавању свих врлина, и Божја благодат кроз свете тајне или нарочито надахнуће.

Које су највеће хришћанске врлине?

Вера, нада и љубав.

Можемо ли то изразити другим речима?

Право мишљење кроз веру у Христа; чисто осећање кроз наду у Христа и добро дело кроз љубав у Христа.

Које су друге хришћанске врлине?

Има их много, али се сматра да су њих седам изнад осталих.

Које су то врлине?

Смерност,
Дарежљивост,
Морална чистота,
Милосрђе,
Уздржљивост,
Кротост, и
Ревност у вери.

Како стичемо ове врлине?

Понављањем и понављањем докле нам ове врлине не постану природне као дисање.

Да ли је понављање хришћанских врлина врло битно у развијању нашег карактера?

Да, исто као што се право образовање састоји углавном од понављања, а ово је у ствари примењивање хришћанских врлина у животу.

Шта омета правилно развијање хришћанског карактера?

Грех.

Шта је грех?

Суштински, сваки грех је лаж и насиље.

Које грехе зовемо смртним гресима?

Оне који одводе у вечну смрт. Њих има седам.

У каквом су односу они према седам великих врлина?

Они стоје насупрот овим врлинама, као:
Гордост, насупрот смерности, сребролубље, насупрот дарежљивости, разврат, насупрот моралној чистоти, завист, насупрот милосрђу, неумереност, насупрот уздржљивости, гнев, насупрот кротости, очајање, насупрот ревности у вери.

Постоје ли други тежи греси?

Постоје тзв. четири греха који вапију на небо за казну.

Који су то греси?

Хотимично убиство с разбојништвом, содомија, закидање најамничких плата и кињење удовица и сирочади.

Постоје ли многи мањи греси?

Постоје многи и многи мањи или опростиви греси у мислима, речима, жељама и делима.

Како се можемо ослободити грехова?

Светом тајном покајања, чврстом самодисциплином да се греси не понове као и упражњавањем врлина.

5. БЛАЖЕНСТВА

Господ наш Исус Христос изашао је на гору и учио своје ученике говорећи: **„БЛАЖЕНИ СУ СИРОМАШНИ ДУХОМ, ЈЕР ЈЕ ЊИХОВО ЦАРСТВО НЕБЕСКО."**

Сиромашни духом су они који себе сматрају врло малим у поређењу с величином Божјом и који чезну да се обогате у Богу и у његовом царству.

„БЛАЖЕНИ СУ КОЈИ ПЛАЧУ, ЈЕР ЋЕ СЕ УТЕШИТИ."

Они који плачу у овом пролазном свету личе на Сина Божјег, који се никад није смејао, а врло често је плакао, због људског неразумевања, грехова и страдања.

„БЛАЖЕНИ СУ КРОТКИ, ЈЕР ЋЕ НАСЛЕДИТИ ЗЕМЉУ".

Кротки су човекољубиви и дуготрпљиви људи. Због своје кротости Христос је назван Јагњетом Божјим. Надувени и срдити су противност кроткима. Они хватају на брзину и на брзину губе. После дужег времена кротки добијају. Хришћани су били гоњени од незнабожаца и скоро истребљени, али данас они имају превласт на земљи.

„БЛАЖЕНИ СУ ГЛАДНИ И ЖЕДНИ ПРАВДЕ ЈЕР ЋЕ СЕ НАСИТИТИ"

Гладни и жедни правде су људи којима тешко пада неправда у свету. Они ће видети победу васкрслог Христа који ће победити све силе зла, и њихова ће срца бити испуњена задовољством и радошћу. Они ће видети и победу гоњене Цркве и зарадоваће се.

„БЛАЖЕНИ МИЛОСТИВИ, ЈЕР ЋЕ БИТИ ПОМИЛОВАНИ".

Како ми поступамо са децом Божјом, тако ће Бог поступати с нама. Милост за милост. Али надокнада Божјег милосрђа је неупоредиво већа од милосрђа људи. **„Они ће примити стоструко"**, рекао је Господ милостивима.

Милосрђе је двострука врлина: лична и друштвена. Милостиви смо и према себи самима када не заборављамо своју душу и њено спасење. Егоизам, освета и суровост супротни су милосрђу.

„БЛАЖЕНИ СУ ЧИСТОГА СРЦА, ЈЕР ЋЕ БОГА ВИДЕТИ".

Људско срце је право око за гледање духовних стварности, а у првом реду — Бога. Дугим упражњавањем и Божјом благодаћу срце се може очистити од свих грешних прљавштина, као што сведоче Житија светих. Рђаве мисли и жеље прљају и заслепљују срце.

„БЛАЖЕНИ СУ МИРОТВОРЦИ, ЈЕР ЋЕ СЕ СИНОВИМА БОЖЈИМ НАЗВАТИ".

Христос је назван Кнезом мира. Он је давао мир својим ученицима. Свако може дати оно што сам има. Ако имамо мир у својим душама, можемо дати мир и другима - мир разума, срца и воље — троструки мир у јединству — то је стварни божански мир у души. Неуравнотежена душа не може имати мира.

„БЛАЖЕНИ СУ ИЗГНАНИ ПРАВДЕ РАДИ, ЈЕР ЈЕ ЊИХОВО ЦАРСТВО НЕБЕСКО".

Бити гоњен ради лравде значи бити сличан Христу и апостолима. У Православној цркви појавио се огроман број мученика који су пострадали за правду, који су

населили Христово Небеско царство. Св. ап. Петар пише: **„Јер је боље, ако је воља Божја, да страдатедобро чинећи, него зло чинећи"** (I Петр. III, 17).

„БЛАЖЕНИ СТЕ АКО ВАС УЗАСРАМОТЕ И УСПРОГОНЕ И РЕКУ ПРОТИВ ВАС СВАКОЈАКЕ РЂАВЕ РЕЧИ, ЛАЖУЋИ МЕНЕ РАДИ".

Овде Христос говори о страдању његових следбеника, ради Њега. Они ће бити вређани, клеветани и мучени. Али они треба да све претрпе с несаломљивом вером и надом у Њега, који ће доћи у своје време као последњи Победилац и праведни Судија. Он ће тада засвагда одвојити праведне од неправедних.

ЗАКЉУЧАК

„РАДУЈТЕ СЕ И ВЕСЕЛИТЕ СЕ, ЈЕР ЈЕ ВЕЛИКА ПЛАТА ВАША НА НЕБЕСИМА".

Радујте се у плачу, радујте се у страдању, радујте се у умирању, јер најбољи у људском роду, који су прошли исти трновит пут као и ви, чекају вас сада у оном свету којим влада Христос, и где нема уздаха, ни туге, ни страдања, већ живот и радост вечна.

6. ДРУГЕ ЛИЧНЕ И ДРУШТВЕНЕ ВРЛИНЕ

Поред Блаженства Господ наш Исус Христос дао је упутства својим следбеницима, за стицање и других личних и друштвених врлина, које су битне за изграђивање њиховог хришћанског карактера. Ове се врлине могу стећи само савесним и ватреним залагањем и животом, као што су мислили и радили Свети Оци Цркве.

А. УПРАЖЊАВАЊЕ ЛИЧНИХ ВРЛИНА

УНУТАРЊА МОЛИТВА.

„Када се молиш, уђи у одају своју, затвори врата своја и помоли се Оцу своме, у тајности, и Отац твој који види тајно, наградиће те јавно." (Матеј, VI, 6).

ПОСТ

пред Богом а не пред људима. **„Када постиш , не показуј људима да постиш, већ Оцу, који је у тајности, и Отац твој који види тајно наградиће те јавно."** (Матеј, VI, 16).

ЧУВАЊЕ ДУШЕ.

Потребно је духовно бринути и о телу и о души, о сваком посебно. Душа се разликује од тела и потребна јој је друкчија храна, одећа и светлост. **„Не живи човек само о хлебу, већ о свакој речи Божјој"** (Лука IV, 4).

ЧУВАЊЕ ЈЕДИНСТВА ДУШЕ.

Јединство у души значи снагу и мир, док подељена душа значи слабост и пропадање. **„Ако је дом подељен у себи, такав дом не може остати"** (Матеј XII, 25) рекао је Господ. Он је такође рекао: **„Нико не може служити два господара... Не може служити Богу и мамону"** (Матеј VI, 24).

КОНТРОЛИСАЊЕ СРЦА И МИСЛИ.

Добре мисли су семе за добра дела. Бог види наше мисли. Знајући људске мисли Господ Исус је рекао: **„Зашто помишљате зло у срцима својим"** (Мат. IX, 4), **„Јер**

из срца излазе зле мисли, прељубе" и свако зло (Мат. XV, 19). Потребно је стално вежбање у добрим мислима и жељама.

КОНТРОЛИСАЊЕ ЈЕЗИКА.

„Заиста, вам кажем, за сваку узалудну реч коју кажу људи, одговараће у дан Суда" (Матеј, XII, 36).

ИЗБЕГАВАЊЕ ПРИТВОРСТВА.

„Чувајте се квасца фарисејскога. које је притворство" (Лука XII, 1). **„Нема ништа тајно што се неће дознати"** (Матеј, X, 26).

ПОТРЕБНО ЈЕ БИТИ КАО ДЕТЕ

у скромности, искрености и вери. **„Заиста вам кажем, ако се не по-вратите и не будете као деца, нећете ући у Царство небеско"** (Матеј XVIII, 3).

ИЗДРЖЉИВОСТ.

Издржати све тешкоће у испуњењу закона Христовог значи осигурати спасење душе. **„Који претрпи до краја тај ће се спасти"** (Матеј, X, 22).

ОБУЗДАЊЕ

од неумерености хране, пића и узнемирености. **„Чувајте се да се срца ваша не преоптерете храном, бригама овога света"** (Лука XXI, 34).

ТВРДО ВЕРОВАЊЕ

без икакве сумње у Христову силу и милосрђе. **„Не бојте се, само верујте".** Верујте да **„Богу ништа није немогуће"**
Господ Исус је рекао: **„Ако можеш веровати, све је могуће ономе који верује".** Запамтите, да без чврсте вере у Христа, нада и љубав су без темеља.

ПОЗНАВАЊЕ

Светог Писма и силе Божје мора да расте сваког дана. То снажно помаже јачању наше вере у Христа. Господ је укорео садукеје због њиховог незнања, говорећи: **„Не познајете ни Свето Писмо, ни силу Божју."**

УСАМЉЕНОСТ

је врло корисна ради самопосматрања, разматрања свог сопственог живота и разговора с Богом. Врло је пријатно за оног који зна да искористи усамљеност, док је она за површне досадна, Господ Исус је често одлазио у усамљена и пуста места, и **„бејаше тамо сам"**.

СЛОБОДА ОД СТВАРИ.

Човеков се живот не састоји у обиљу ствари које поседује. Човекова душа више вреди пред Богом од читавог света. **„Јер шта вреди човеку ако добије цео свет, а изгуби душу своју"** (Лк. XII, 15; Мат. XVI, 26). Морамо бити обазриви да не изједначимо себе, своју личност, или своју душу с материјалним благом, већ да уздигнемо своје душе изнад свега у свету.

СТАЈАЊЕ ПРЕД БОГОМ.

Прави религиозни човек потпуно је свестан да стално стоји пред живим и свевидећим Господом. Стога се стиди греха и поносан је; делом које је праведно пред Богом. **„А вама је и коса на глави сва избројана."** (Мат. X, 30).

ПРЕБИВАЊЕ У ХРИСТУ.

„Онај који буде у Мени и Ја у њему, он ће родити многи род; јер без Мене не можете чинити ништа" (Јован XV, 5). Стога нека Христос уђе у твоје срце као у своју одају и нека управља из твог срца твојим мислима, жељама и делима.

ОЧЕКИВАЊЕ СМРТИ И СУДА.

Човек који сваког дана гледа и слуша како умиру хиљаде људских бића, а не мисли на своју смрт није разуман. Човеку који није мислио на приближавање смрти, већ гомилао храну за далеку будућност Бог је рекао: **„Безумниче, ову ноћ узећу душу твоју од тебе; а шта си припремио, чије ће бити?"** (Лука XII, 20).

БЛАГОДАРНОСТ

према Богу је велика врлина. Ако сте примили мало од Бога, а благодарили сте за то, Он ће то умножити, као што је умножио пет хлебова.

ПРОСЛАВЉАЊЕ ГОСПОДА.

Не тражите славу од људи, већ славите Бога. Што више дадете више ћете примити. Реците, као што је рекла Пресвета Дјева: **„Велича душа моја Господа и обрадова се дух мој Богу Спаситељу Моме"**. (Лука I, 46—47).

Б. УПРАЖЊАВАЊЕ ДРУШТВЕНИХ ВРЛИНА

ДАВАЊЕ МИЛОСТИЊЕ.

„Када чиниш милостињу, не труби пред собом, као што чине лицемери, да их хвале људи. Нека не зна левица твоја шта чини десница И Отац твој који види у тајности, платиће ти јавно". (Мат. VI, 2—4).

ДАВАЊЕ БЕЗ ОКЛЕВАЊА.

„Који иште у тебе, подај му; и који хоће да узајми не одреци му" (Мат. V, 42) Дај све у име Христа и братства ради.

ЉУБАВ ПРЕМА НЕПРИЈАТЕЉИМА.

„Љубите непријатеље своје, благосиљајте оне који вас куну, чините добро онима који вас мрзе, и молите се Богу за оне који вас гоне" (Мат. *V,* 44). Другога пута нема ка заједници са Христом, ни да се у свету оствари мир и братство.

ЧИНИТИ ДОБРО ЉУДИМА.

Како? Исто онако као што желимо да људи нама чине. **„Све, дакле, што хоћете да чине вама људи, чините и ви њима; јер је то закон и пророци"**. (Мат. VII, 12). После две велике Христове заповести, ова је највећа.

ОПРАШТАЊЕ БРАТУ.

„Ако се брат твој огреши о тебе, покарај га; па ако се покаје, опрости му. И ако ти седам пута на дан сагреши, и седам пута на дан дође теби и рече: кајем се, опрости му". (Лука XVII. 3-4),

СКРОМНОСТ.

Христос је био рођен у стаји. Зашто се онда ми боримо за највише части и прва места? Седи на последње место... **„Јер сваки који се подиже, понизиће се; а који се понизи, подигнуће се"** (Лука XIV, 11)

САЖАЉЕЊЕ ПРЕМА ГРЕШНИЦИМА.

То је пут да им се помогне да се поправе. Исмевање и осуђивање ништа им не користи. Христос је на такве гледао као на болеснике. Он их је посећивао (Закеј), јео са њима (Матеј), срдачно разговарао с њима (жене грешнице) и зато је успевао да им врати духовно здравље и људско достојанство.

ПОМИРЉИВОСТ.

Пре одласка у цркву, а исто тако пре доласка пред суд, хришћанин је дужан покушати да се измири са својим противником (Мат. V, 23—25). **„Ако се брат твој огрешио о тебе"** предузми постепене мере које је јасно одредио Господ (Мат. XVIII, 15—17).

ОДВАЖНО ИСПОВЕДАЊЕ ХРИСТА ПРЕД ЉУДИМА.

„Ко се постиди мене и мојих речи пред људима, и Син Човечији ће се постидети њега када дође у слави својој" (Лука IX, 26)

ОПРЕЗНОСТ ОД ЛАЖНИХ ХРИСТОСА.

Неверници и непријатељи Христови ће уместо истинитог Христа Господа прогласити себе или друга лажна и опасна лица за „христосе" Предвиђајући ово, Господ Исус је опомињао: **„Будите обазриви да вас не преваре. Јер ће многи доћи у име моје говорећи: Ја сам Христос... Не идите за њима"** (Лука XXI, 8)

УДОВОЉАВАЊЕ ДУЖНОСТИМА.

„Дајте ћесарево ћесару и Божје Богу" (Мат. XXII, 21). То значи: Дајте световним властима оно што свету припада, а Богу духовне прилоге. Као што је лик ћесара на новцу, тако је лик Божји на човековој души.

РАЗБОРИТОСТ.

„Коме је много дано, много ће се искати од њега." (Лука XII, 48) било у здрављу, или богатству, знању или части. Ако вам је дато мање, мање ће се тражити од вас. Божја правда је одређена и савршена. Није мудро бунити се против таквих закона.

ГОТОВОСТ НА СЛУЖЕЊЕ.

Служење је оплемењено од Христа и кроз Христа. Тако су добровољне слуге у име Божје ново племство. **„Син човечји није дошао да му служе, већ да служи..."** (Мат. XX, 28). **„Ако ја, ваш Господ и Учитељ, опрах вама ноге и ви сте дужни једни другом прати ноге ... Ја вам дадох углед"** (Јн. XIII, 14—15).

ГОТОВОСТ НА ЖРТВОВАЊЕ,

не само материјалних ствари, већ и свог живота за Христа, који је. себе жртвовао ради нашег вечног спасења. **„Од ове љубави нико нема веће, да ко душу своју положи за пријатеље своје"** (Јн. XV, 13). Можемо имати много пријатеља, али највећи је Христос.

НАДАЊЕ,

или хришћански оптимизам. У свим невољама, несрећама, страдањима, чак и у мукама и смрти, хришћанин је пун наде, јер се сећа Христових речи:

„Велика је награда ваша на небесима."
„Не бојте се оних који убијају тело, а душу не могу убити".
„Ја победих свет".
„Даде ми се свака власт на небу и на земљи."

ГЛАВА VI

ПРАВОСЛАВНА ЦРКВЕНА ГОДИНА

Господ Исус Христос је осветио простор и време. јер је Он Господ и једног и другог. Где год је Његово име призивано, било на земљи, или у води, или у ваздуху, где год је мученичка крв проливена или мошти Његових светитеља сачуване од пропадања, или где је храм или каква друга зграда посвећена Његовој слави, свако такво место је освећено.
Тако је исто и са временом. Њему се служи и Он се слави светом тајном евхаристије и другим црквеним богослужењима широм целог света: исто тако страдањем нових мученика и гоњењем праведних људи Њега ради.
Стога је сваки дан преко године Њему посвећен, било директно, или индиректно преко Његових светитеља.

1. ПРАЗНИЦИ

Који су празници Христови?

Свака Недеља је посвећена успомени на Његово славно васкрсење или Његовој победи над смрћу.

Које друге велике свечане дане празнујемо у част Господа нашег Исуса Христа?

То су:
Божић,
Богојављење,
Сретење Господње,
Цветна недеља,
Велики петак,
Ускрс,
Вазнесење,
Духови,
Преображење и
Воздвижење часног крста.

Који су велики свечани дани Пресвете Дјеве?

То су:
РођењеПресветеДјеве,
Ваведење,
Благовести и
Успеније.

Који се дани славе у част светитеља?

Дан св. Архангела Михаила и Гаврила и свих анђелских сила, дани св. Јована Крститеља, дани светих Апостола, Пророка, светих Отаца, Светитеља и Мученика.

Да ли су сви хришћани светитељи записани у црквени календар?

Ни из далека; само мали број тј. неколико стотина нарочитих примера праведног живота, велике мудрости, самодисциплине, храброг исповедања вере и мучеништва за православну веру.

Да ли су седмични дани посвећени појединим светитељима?

Да:
Понедељак је посвећен светим Анђелима,
Уторак св. Јовану Крститељу,

Среда светом Крсту,
Четвртак светим апостолима и св. Николају,
Петак светом Крсту,
Субота свима светима,
Недеља, као што је већ поменуто, Васкрсењу Христовом.

Има ли Црква посебне службе за сваког светитеља?

Има. Те службе су написане у књизи која се зове „Минеј", што значи месечник. Сваки месец има свој „Минеј". Стога имамо 12 „Минеја" и сваки дан у месецу је посвећен једноме или више светитеља.

2. ПОСТОВИ У ПРАВОСЛАВНОЈ ЦРКВИ

Ко је установио пост као потребу за спасење?

Господ наш Исус Христос, својим примером (Мат. IV; 2) и својим учењем (Мат. VI, 16; XVII, 21).

Који је циљ поста?

Очишћење тела
Јачање воље
Уздизање душе изнад тела
Изнад свега, прослављање Бога и поштовање Његових светитеља.

У чему се састоји пост?

1. Уздржавању од мрсне хране,
2. У уздржавању од рђавих мисли, жеља и дела,
3. У умножавању молитава, доброчинстава, а исто тако у ревности упражњавања свих хришћанских врлина.

Како делимо постове?

У две групе: на вишедневне и једнодневне постове.

Који су вишедневни постови?

Постоје четири вишедневна поста различите дужине:
Божићњи пост, који траје шест недеља,
Усршњи пост, који траје седам недеља,
Петровски пост различите дужине трајања и
Великогоспојински пост, који траје две недеље.
Датуми свих ових вишедневних постова забележени су у православном календару.

Који су једнодневни постови?

Свака среда и петак преко године, осим:
Божићње седмице,
седмице иза недеље митара и фарисеја пре Ускршњег поста,
Ускршње седмице и
седмице Духова.
Други посни дани су:
Крстовдан уочи Богојављења,
Усековање главе св. Јована Крститеља и
Воздвижење Часнога крста.

3. ЗАДУШНИ ДАНИ У ПРАВОСЛАВНОЈ ЦРКВИ

Какво значење имају задушни дани?

Задушни дани освежавају и јачају нашу свест да смо ми и наши умрли хришћани — рођаци и један недељиви живи организам, једна иста жива Црква. Ми смо такође везани Духом Живота, и у извесној мери међусобно зависни.

Каква је онда наша дужност о задушним данима?

Наша је прека дужност да се тих дана молимо у храмовима и на гробљима, а исто тако да чинимо милостињу за душе умрлих с дубоким уверењем да ће Бог примити приношење за покој душа оних којима су намењена.

Какве врсте задушних дана имамо у православној цркви?

Две врсте:
посебне и опште задушне дане.
Прве врше породице за своје покојнике, а друге врши Црква за све своје умрле чланове од искони.

Колико има општих задушних дана у црквеној години?

Постоје три.
Прве су задушнице пред Ускршњи пост,
Друге пред Духове и
Треће пред Божићњи пост у суботу пред Св. Димитрија (26. октобар).
Поред задушница, свака субота је посвећена успомени на мртве, као што указују у Цркви суботне службе (у књигама: Октоиху и Триоду).

ГЛАВА VII

О СВЕШТЕНИМ ПРЕДМЕТИМА

Све што је освећено и посвећено служењу Богу сматрамо светим стварима.
То су: храмови, олтарски сасуди, барјаци, свештеничка одјејања, богослужбене књиге.
Међу најзначајније свете ствари сматрамо: Крст, иконе и свете мошти.

1. СВЕТИ КРСТ

Зашто крст сматрамо светим предметом?

Зато што је Христос умро на крсту ради нашег спасења. Одувек је крст поштован као заједничка застава хришћанства, као застава победе над Сатаном и над свим Христовим непријатељима.

Откада хришћани употребљавају знак крста?

Од апостолског времена.

У чему нам помаже знак крста?

Даје нам охрабрење у страху, смирење у болу, слободу од насиља, наду у очајању.

Да ли све ове помоћи долазе од материјала од кога је крст направљен?

Не, већ од Христа кроз крст.

Зашто баш кроз крст?

Да нас подсети на чињеницу да су људи примили вечно спасење кроз страдање нашег Спаситеља на - крсту.

Како црква указује поштовање крсту?

Употребом крста у сваком богослужењу и свакој молитви у храму и на сваком богослужењу ван храма;
Посвећењем крсту два дана у седмици, среду и петак, када се чита и пева о Распетом Христу и Његовим страдањима и о значењу ових страдања — да их незаборавимо.

Која је посебна песма посвећена Крсту средом и петком?

Зове се егзапостилар и она гласи:
„Крст је чувар целе васељене,
Крст је украс Цркве,
Крст је снага царева,
Крст је учвршћење верника,
Крст је слава анђела, и рана демона".

2. СВЕТЕ ИКОНЕ

Шта представљају иконе?

Пре свега, оне изображавају лик Спаситеља нашег Исуса Христа и догађаје из Његовог драматичног живота. Оно што је записано у Јеванђељу, то је представљено нашим очима и у боји, насликано на зидовима храма, или на дрвету или у облицима неке друге материје. Оно што се читањем приказује нашим ушима то се исто приказује гледањем нашим очима.

Кога још изображавају иконе?

Пресвету Дјеву, анђеле и светитеље.

Зашто не указујемо поштовање другим стварним бићима или стварима, већ само анђелима и светитељима?

Зато што су они везани за божанску личност нашег Спаситеља Исуса Христа и што анђели и људска бића представљају јединствену вечну вредност личности. Свако друго створење је помоћна и привремена вредност.

Који је основни значај икона анђела и светих људи?

У основи оне представљају власт натприродне силе над природном силом.

Да ли ми поштујемо иконе као материјалне ствари?

Никако. Ми не обожавамо ништа и никога осим Пресвете Тројице у Јединици — ЈЕДИНОГ БОГА. Али ми поштујемо светитеље као најбољу децу Божју и следбенике Христове, и њиховим ликовима указујемо посебно поштовање као што деца поштују слике својих родитеља, или браће.

Нису ли иконе ништа више него ликови изображења Христа и његових светитеља и ништа више него симбол нашег поштовања према њима?

Много више од тога. Освећене иконе су канали моћне Божје благодати која лечи, препорађа, просвећује, охрабрује и опомиње. Господ Бог толико љуби своје светитеље и мученике као најближи круг своје породице, да даје чак моћ и њиховим ликовима када се поштују и њиховим именима када се призивају.

Како ово можемо доказати?

Многоструким искуством Цркве кроз многе генерације, исто као кроз нашу генерацију, а у вези чудотворних дејстава икона.

Зашто није било поштовања и призивања светитеља пре Христа као после Христа?

Јер су сви били у Аду докле није Христос сишао у Ад и ослободио њихове душе.

3. СВЕТЕ МОШТИ

Шта су свете мошти?

Нераспадљиви остаци светитељских тела, која су показала чудотворну моћ.

Постоји ли пример у Библији који показује чудотворну моћ светитељских моштију?

Постоји, види II Књ. о Царев. XIII, 21.

Да ли обожавамо светитељске мошти?

Не. Ми обожавамо само Јединог Истинитог Бога који даје силу моштима својих љубљених светитеља да их прослављамо, као што су они прослављали Бога, док су били у својим телима.

Да ли приписујемо мађијску моћ моштима и другим свештеним предметима?

Не. То је заблуда незнабожаца. Чудотворну моћ таквих предмета ми приписујемо живоме Богу и Његовим живим светитељима, а никако мртвом предмету.

ЗАКЉУЧАК

Из св. Писма дознајемо да је свемогући Бог понекад чинио чуда кроз мртве, безживотне ствари, на пример:

Кроз Мојсијев штап (Изл. IV, 2),
Кроз змију од бакра (Бројеви, XXI, 9),
Кроз Јелисејеве кости (II Цар. XIII, 21),
Кроз Христове хаљине (Мат. IX, 20),
Кроз иловачу и бању Силоамску (Јн. IX, 7),
Кроз сенку св. ап. Петра (Дела ап. У, 15),
Кроз марамице и убрусе св. ап. Павла (Дела ап. XIX, 12).

Стога нема сумње да је Господ Бог чинио чуда и кроз свети Крст, свете иконе и свете мошти.

Ова чуда треба схватити као милост Божју према немоћним и напаћеним људима; као Божје сведочанство да је Он свуда присутан, живи Бог, који све види па види и наша дела, а исто тако чуда су Божја опомена да уколико их више видимо утолико треба чвршће да верујемо у Њега с љубављу и страхом и да утолико више управљамо свој морални живот према Његовим заповестима. Иначе, постоји опасност да и ми будемо осуђени с оним Јеврејима у чијем је присуству Исус **„чинио толика чуда, али нису веровали у Њега”** (Јн. XII, 37). Стога је Господ рекао: **„Да нисам међу њима чинио дела која нико не чини, не би греха имали: а сад и видеше и омрзнуше мене и Оца мога."** (Јн. XV, 24).

4. ЦРКВЕНЕ ЗАПОВЕСТИ

1. Молити се Богу, похађати храм и слушати службу Божју сваке недеље и празника;
2. Држати вишедневне и једнодневне постове као што је одређено;
3. Свештена лица поштовати;
4. Исповедати своје грехе пред свештеником;
5. Избегавати дружење с неверујућим и не читати атеистичке и неприкладне књиге;
6. Молити се Богу за живе и за мртве;
7. Одржавати посебне постове и молитве када то одреде црквене власти у случајевима несрећа као што је рат, епидемија, глад, суша и сл.
8. Помагати издржавање Цркве, црквених служитеља и црквених установа;
9. Васпитати децу у вери својих отаца и саветовати грешнике да се врате вери и
10. Помагати у сваком погледу мисију Православне цркве у свету.

ГЛАВА VIII

ИЗБОР ИЗ СВЕТОГ ПРЕДАЊА

РЕЧИ СВЕТИТЕЉА

О вери, нади и љубави:

„Нико не може задобити савршену љубав Божју осим кроз чисту веру и чврсту наду".

Свети Симеон Нови богослов

О греху и врлини:

„Крај греха је смрт: крај Божјих заповести је живот вечни".

Св. Василије Велики

О греху:

„Шта је грех? Зле мисли, речи и дела".

Св. Симеон Нови богослов

О судбини грешника:

„Када дете умре у утроби мајке, сахрањује се у земљу. Тако одлази из мрака у мрак. Исто тако и грешник живи у мраку у овом свету и после смрти одлази у још мрачнију и страшнију таму".

Св. Макарије

О лаком бремену:

„Ми одбацујемо лако бреме самоосуде, а оптерећујемо себе тешким бременом самоопрaвдања".

Ава Јован

О молитви:

„Сваког дана испитујте своје грехе молећи Бога за опроштај и Бог ће опростити."
„Присили себе на многе молитве, јер је молитва светлост душе".

Ава Исаија

О анђелима око нас:

„Стидимо се пред анђелима више него пред људима, Јер има много анђела око нас."
„Чувај се сваког срамног дела."

О молитви:

„Моли од Бога не оно што је чаробно, већ оно што је корисно (за спасење)".
„Разговарај са Богом много, а са људима мало".

Мрзи грех:

„Свако ко не мрзи грех, броји се у грешнике, чак ако и не учини грех."
„Сваки је грех оружје којим наоружавамо ђавола против себе."

Молитва у болести:

„Пре тражења лекара у болести, понови молитву."

Храм:

„Љуби цркве Божје, али покушај да подигнеш у себи храм Божји".

Свети Нил Синајски

Страх за тело

„Страх за тело може да буде тако велики да људи због њега нису у стању да учине ишта достојно дивљења и поштовања. Али када страх за тело уступи место страху за душу, тада страх за тело ишчезава, као што восак нестане од топлоте."

Свети Исак Сирин

ДаровиБожји

„Сваки Божји дар пропада када га не употребимо на славу Божју већ на славу своју."

О откровењу

„Да бисмо познавали Бога, потребно је откривење одозго."
„Без Бога не можемо познати Бога".

О смрти

„У смртном часу умирући сагледава цео свој прошли живот врло јасно ... и ужасан страх испуњава његову душу једном ће тако бити и са нама".

Свети Тихон Задонски

Вера и дела

„Нити је корисно ревносно руковођење у животу без вере, нити је довољно правилно исповедање вере без добрих дела, да би нас довело пред лице Божје, већ је обоје потребно за изградњу правог Божјег човека".

Св. Сава, Први Архиепископ Српски

Учите вашу чељад

„Поновите својој породици у дому све што сте чули тога дана у цркви".

Сиромаштво

„Сиромаштво није зло. Само је грех зло. Богатство само по себи није добро".

Благодарност

„Лако је бити захвалан Богу у благостању, али бити благородан у несрећи значи обрадовати Бога и посрамити ђавола. Сваки који претрпи несрећу с благодарношћу Богу, примиће венац мученика."
„Слушајте Божје заповести, и Бог ће чути ваше молитве".

Свети Јован Златоусти

„Нико не може да буде спасен ко није у Цркви, као што нико није могао бити спасен ко је био ван Нојевог ковчега."

Св. Димитрије Ростовски

„Незнање Светога писма је неверство према самоме себи"

Св. Епифаније Кипарски

ЦРКВЕНЕ ПЕСМЕ

Тропар на Божић

„Рођење твоје, Христе Боже наш,
Синуло је свету светлост знања,
И они који су се клањали звездама
Били су научени од звезда
Да се клањају Теби као сунцу правде,
И да Те упознају са висине Истока, Господе, слава Ти."

Стихира на Божић

„Отац је благоизволео
Да Реч постане тело,
И да Дјева роди
Оваплоћенога Бога.
Звезда наговештава,
Мудраци се клањају,
Пастири се диве
И твар се радује."

Тропар на Богојављење

„Док си се крстио у Јордану,
Појавило се знамење Св. Тројице.
Јер је глас Оца
Сведочио о Теби
Називајући Те љубљеним Сином;
И Дух Свети у виду голуба,
Потврђивао је истину ове речи.
Слава Теби, Христе Боже,
Који си се појавио доносећи светлост свету."

Тропар на Ускрс

„Христос васкрсе из мртвих,
Смрћу смрт сатре
И онима у гробу
Живот дарова."

Тропар на Спасовдан

„Узнео си се у слави, Христе Боже наш,
И обрадовао си Твоје ученике
Обећањем Светога Духа,
Утврдивши их благословом,
Јер си Ти Син Божји,
Избавитељ света."

Тропар на Духове

„Благословен си, Христе Боже наш,
Који си учинио рибаре најмудријим
Шаљући им Светога Духа.
И преко њих Ти си васељену
Уловио. Човекољупче, Слава Ти.”

Пресветој Богородици

„Богородице Дјево,
Радуј се, Маријо пуна благодати,
Јер је Господ с Тобом
Благословена си међу женама
И благословен је плод утробе твоје,
Јер си родила Спаситеља
Душа наших.

Тропар мученицима

„Твоји мученици, Господе, примили су
Од Тебе, Бога нашега, бесмртне венце,
Због својих страдања.
Оснажени Твојом снагом надвладаше мучитеље,
И сломише немоћне безобзирности демона.
Њиховим молитвама спаси душе наше.

Статије на Велику суботу

„Животе Христе, био си положен у гроб, и анђелске војске се ужасаваху, славећи Твоје снисхођење."

„Један од Тројице ради нас у телу претрпе презрену смрт, ужасава се сунце и дрхће земља."

„Судија света као осуђеник стаде пред Пилата судију и би осуђен неправедно смрћу на крсном дрвету".

„Сунце а уједно и месец помрачивши се Спаситељу, понашају се као доброразумне слуге; који облаче црну одећу".

„Као човек умиреш Спаситељу добровољно, и као Бог васкрснуо си мртве из гробова и дубине грехова".

„Ко ће исказати заиста, нови страшни догађај? Јер онај који влада створењем данас прима страдање и умире за нас".

„Величамо Те, Исусе Царе и поштујемо погреб и страдања Твоја, којима си нас спасао од пропасти".

„О горе и хумке и множине људи, плачите сви и тужите са мном матером вашега Бога."

„О слатко моје пролеће, чедо моје најслађе, камо зађе Твоја лепота?"

„Достојно је величати Тебе животодавца који си на крсту руке раширио и сатро моћ непријатеља."

Антифони Светом Духу

Светим Духом се обнавља свако створење
И враћа се опет у првобитно стање,
Јер је Он једнак по сили Оцу и Слову.
Светим Духом све се одржава,
Видљиво и невидљиво
Јер је Он најмоћнији,
Будући један од Тројице.
Кроз Светога Духа све постаје божанствено,
Пријатност, мудрост, мир и благослов.
Јер је Он раван по деловању Оцу и Слову.

Молитва за умрле

Упокој Христе са светима
Душе слугу својих,
Где нема болести, туге, ни уздаха,
Него где је живот вечни.